

Tingbok A1 for Indre Sogn

1648-1652

- 1a Wdi denne boeg findes it hundrede, førgetiuffge och thou nummerede blader huorudi Moegens Nielssen soerenschriffuer vdi Indre Soegens fougderie schal effter hans æd och pligt schriffue alt huis som louligt for thing och domb passerer, saasom hand wil antsuare. Bergenhuus dend 21 Juny 1648.

Offue Bielcke

- 1b [sida er blank]

- 2a Anno 1648 den 1 Julij ware wi effterschreffne forsamlede paa aasteden kaldis Hægdals setterstøffuell, nemblig Peder Lerum, Andfind Berge, Aarne Bringe, Jonn Ness, Knud Herrum och Bottel Haffreberig, soren laugrettismend wdj Lyster schibrede. Huilche støffuel Søffren Lauridtzen paa Talle her til dags brugt haffuer, och Johannis Sanduig och Lase Sanduig wil giøre hannem indpass paa bemelte hans bede. Horforre bemelte Søffren Lauridtzen haffuer taget worris kierre Her Slodtzherres erlig och velbiurdig mand Offue Bielche til Østraad schrifftelig steffning at møde paa aasteden for och war til stede erlig och welacht mand Christoffer Gerssen Kongelig Mayestets fouget samme stedtz paa Sanduigs mendenis wegne, sambt och bemelte Johannis och Lase Sanduig paa aasteden. Da haffuer wi taget bemelte sag for oss och paa det fligtigste det beset, och lod fremkalde Søffrens proff och winde, som wandt med fuld giorde bogdered som følger.

{Iffuer} Berette Johans daatter Høyumb wandt at Johannis Thalle som boede der paa alle sinne dage som war wel wed hundred aar. Han talte med bemelte Berettis fader Johannis Høyum, och dj red til sammen paa Hegdals støfflen. Da sagde bemelte Johannis Talle at dette setter kommer mig til. Det samme sagde Johannis Høyumb at hand iche andet hørt haffuer, och recher ner wdj viergaarden[?]. Widere viste hund iche at proffue, som hund forregaff.

Amund Jonssen wdj Veren[?] proffuit at den setter støffuel som trettis om, sagde sig ret merche at wide, som ehr om kring wider garden och h....[?] en groff løbber aff Myreuandet och nor op paa Hegdalswandet, saa uit ligger til Talle. Dete proffuit hand effter hans steffader ord, och selff kunde mindis at der bode en mand i Gupen paa Wolde, som hede Narffue. Hand haffde wdj minde aff Tholløff Thalle, at motte slaa myren neden for sellet, och derfor gaff hannem et mille besell, och den sted som Talle sellet staar paa, och ner wdj wiergaarden, kommer til Talle. Widere sagde [hand] sig iche wiste at proffue. Anders Sie proffuit at hans moder broder Lauridtz Wolde slog noget sønden for selhuset, och haffde det wdj minde aff Søffren Lauridtzen. Widere sagde sig iche wiste at proffue.

- 2b Olluff Sørumb och Johannis Høyumb war beschichet aff Søffren Lauridtzen til Berette Elluffs daatter tilhollandis paa Høyumb, som ehr 80 aar gammel, hun der at til spørge huad hinder wdj Gudtz sandhed witterligt ehr, ombemelte omtuigstige støffuel. Hortil hund suaret, at det sel som star paa Hegdallen kommer Talle til, och eger paa den nedre side saauit som flat och brat kommer

sammen. Der neden kommer Sanduig til. Sagde sig aldrig andet hørt haffuer saa sandt som Gud schulle hinder hielpe och det at haffue hørt aff sinne forfedre.

Olluff Lerumb proffuit, at hand føltis med Johannis Talle paa Hegdallen. Da sagde Johannis Talle. Dette kaldis Hegdallen, och Talle eger en støffuell der wdj. Liger til Lille jorden i Talle.

Søffren Lauridtzen noch frem lagde et tingswinde daterit Dalle tingstue paa en del proff om *bemelte* støffuell ...g..[?] den 5 Februarij Anno 1648 som for retten paa aasteden bleff lest och paaschreffuit.

Noch fremblage hand sit indleg daterit den 1 Julij 1648, som och paa aasteden bleff lest och paaschreffuit.

Noch haffuer Søffren Lauridtzen sig offuer *bemelte* Jonnis och Lasse Sanduig at beschylde formedelst dj hannem wrangelig for *welbiurdig* Hendrich Tot om *bemelte* støffuel angiffuit haffuer, som til førrens paa tingstuen ehr lest och nu paa aasteden och paaschreffuit: at dj endelig schal giørre deris klage beuiselig eller och at lide effter Norgis loug och herpaa war endelig domb begierendis.

Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Johannis och Lasse Sanduig som forregaff at dj wille førre proff her imod, som wandt wden och som følger.

Amund Fliche proffuit at hand hørte det aff hans *salige* fader Olluff Prestegaarden, at hand sagde at Thalle eger offuen wegen och toffterne liger {liger} offuen wegen och b..uffuen[?] liger wnder Sanduig och Talle eger fra søen[?] alt wdj en teg paa fieldet kaldis Grimme {galt} glant och wdj wog. Och der effter wiste merche baade offuen och neden och der hand bleff til spurt, huem som haffuer synt hanem det merche, hortil hand suaret at hand aldrig før haffuer werrit paa *bemelte* støffuel, eller den set før nu. Widere sagde sig iche at wiste at proffue.

3a Erich Beumb proffuit hans *salige* faders Olluf Flatuns ord, at hand haffuer hørt samme ord aff *bemelte* hans fader som Aarne[!=Amund] Fliche proffuit.

Erich Bollingberig och Ingebrigt Hougen war beschichet til Sirii Johansdaatter, huad hun der witterligt ehr om Hegdals støfflen. Hortil hund suaret, at hund red med hindis fader Johannis Talle aff wege, her liger en tofft kommer Talle til. Widere sagde sig iche viste at proffue.

Endre Hillestad proffuit at Talle eger offuen vegen och Sanduigen neden for wegen. Widere sagde sig iche at proffue viste. Partterne bleff til spurt om dj videre proff i denne saug haffde at førre, hortil dj suaret ney.

Haffuer wi paa det fligtigste baade offuen och neden grand giffueligen granschet, forfaret och beset. Da befindis først 3 støffuels toffter ligendis wnder Jørgenschor, och saa kaldis, och haffuer werrit brugt wnder Langen, huilche Langen *bemelte* Søffren Lauridsen selff eger och bruger. Der neden fore kaldis Hegdallen, liger det selhus som Søffren nu bruger, wnder Talle, som proffuen om formelder, som trettis om. Strax der vnder kommer den vier gaard sambt brat och flat saauit Hegdals støffuel eger och til kommer it lidit børschod neden for *bemelte* om tuigstige støffuel befindis, befindis at verre Sanduigs støffuel och derpaa otte øde seltoffter, doch dj der nu inttet støffler men støffler der neden for paa Gubne støffuel.

Da effter til talle giendsuar och denne saugs forregiffuende leglighed, efftersom *bemelte* Johannis och Lasse Sanduigen, ehr paa aasteden citeret først formedelst dj Søffren Lauridtzen wrangelig och wsandferdig, som hand formenner for *welbiurdig* Hendrich Tot førrige slodtzherre paa Bergenhus andgiffuit haffuer, huilche deris andgiffuende dj ennu ey kunde beuise,

sandferdig at werre. For det andet *bemelte* om tuigstige støffuell dj formentte at komme dem til, w-anset dieris støffuel med 8 øde seltoffter befindis at verre et børseschod neden for Hegdallen som *bemelte* Søffren Lauridzen støffler, och *bemelte* Søffren haffuer derpaa {haffuer} ladet sinne proff forhørre wed ed, och dj haffuer vist oss horuit *bemelte* Talle støffuel recher, och rette merche at werre, i wier garden som brat och flat kommer sammen som skiller Sanduig støffuel fra Talle støffuel. En aff *bemelte* Johannis och Lasse Sanduigs proff, nemblig Aarne[!=Amund] Fliche proffuer effter hans salige fader, at Talle schulle ege

3b offuen wegen och Sanduig neden, och derhos wiste oss merche hor det schulle werre. Doch strax paa steden bleff hand til spurdt huem hannem det merche wist haffuer. Hortil hand suaret der aldrig før haffuer werrit med widere derris proffs formelding.

Effter denne saugs forregiffuende legligheed haffuer wi iche wist rettere herom at kende end *bemelte* Søffren Lauurssens {iche wist rettere her} proff som wiste oss rette merche paa aasteden hor uit Thallis støffuel rechet, och hor uit Sanduigs støffuel befandtz at werre, och Søffren Lauridzen den brugt haffuer, och ladet bruge wdj langsommelig tiid, som ingen anden kand mindis, w-amaget och v-potalt[?]. Wiste wi derfor iche at kende hans proff wnder, men Søffren Lauridzen bør nyde, bruge och beholde *bemelte* sit gamle brug och støffuel, som aff Arildtz tid haffuer liget til Talle effter *bemelte* anduiste merche wdj viergorden, som brat och flat komer samen. Doch meden och ald den stund *bemelte* proff stander wed macht och w-kaseret aff sin til børlig offuer dommere och herhos kand gaa kloff imod kløff, horn i mod horn, och dersom Sanduigsmendene det iche wil, da at gjøre merchisgaard och derris at indgierde. Och huad sig den klagt och andgiffuende paa Søffren Lauridzen for *welbiurdig* Hendrich Thot, sig belanger, haffuer wi optagen til nest och først komendis ting som holdis paa Dalle tingstue. Di retten da at beuise eller at lide effter Norgis loug om det iche anderledis kand bielegis.

Anno 1648 den 7 Julij ware wi forsamlede paa aasteden mellum Schagen och Stegs merche i Fortunsdallen i Lyster schibrede, effterschreffne sex mend Olluff Sørumb, Christen Nielssen Forre, Pouel Fortun, Haluer Dregnj, Elling Bolstad och Erich Bergum paa Eyluff Fisnes uegne offuer werrendis losegernis fuldmegtig erlig och welacht mand Lauridtz Søffrensen wonhafftig paa Sørumb, och Hermand Houge paa Maren Lauolds wegne .

Da effter som dj ehr møt effter cita[n]s och parterne haffuer ladet derris proff forhørre paa bege side och ladet deris

4a breffue och dochementer lest paa aasteden och derpaa teignet, ehr de wenlig och velblefuen forligt at rette merche schall werre lidet fra Haresteinnen i mod Kløffstennen i en liden houg, hor udj bleff opreyst en marche sten och der tuert offuer i it suart sua {hold offuen for och} och deroffuen for i en smal grøn bache it suart hold offuen for och i en liden renne bache och saa inderste i stusen i fieldet, huilchet schal werre ret merche effter denne dag wdj mellum Schagen och Stegen, och dj gaffue huer andre derris hender dj derom at werre wenner och welforligt. Och det med *bemelte* fuldmegtigers och ombusmans villie och sam tyche, och huis breffue och docomenter sambt proff och winde effter denne dag, schal werre døg[!] och machtisløss och iche komme nogen aff parterne til hinder eller schade wdj nogen maader.

Anno 1648 den 7 October holtis almindelig høsteting paa Støndum wdj Lerdall, dombsmændene ehr Haluor Erren, Josep Bøe, Aarnel Øffuergaard, Johannis Mit Lysne, Niels Erren, Ingebrigt Helleland, Hendrich Bøe, Thorger Thyri, *Gammell* Mogens Richum, Lauridtz Lysne, Ingebrigt Øffstebøe, Josep Ferrestad och Iffuer Moe.

Frem kom wdj rette Søffren Schomager och hans quinde Marette Anders daatter som effter lensmandens steffning haffde ladet steffndt dem wdj rette for nogen letferdig ord och talle dj paa en wng dreng wed naffn Andfind Mogenssen haffuer ladet fa[l]de.

Da forregaff for retten *bemelte* Marette Andersdaatter at *bemelte* Andfind Mogenssen kom til hinder for halff tredie aar siden och begerde at motte faa sin villie med hinder, och siden hand iche fich sin villie med hinder, da begerde hand at hund wille drage aff landet med hinder[!]. Huilchet hund benegtet hun iche kunde gjøre. Noch forregaff hund at hand en moment for posche drog fra Haluer Errenner til hinder om natter tid som hund laa selff fierde med sine børn i sin seng, och hund iche wiste aff om klerne war paa hinder eller ey, men *bemelte* Andfind kom i mellum hindis ben och fich sin villie med hinder, och hund strax tog til hans ansigt och fornam det iche war hindis mand. Da bad hund at hand schulle drage fanden i

4b wold, och hand bad hund schulle tie stelle och loffuit at wille giffue hinder er røt aarliff med gallun bond paa, och hand iche wille sleppe hinder før hans arbey war bestilet. Och bleff hund til spurt om hund iche tiere haffuer hafft med hannem at beschaffe, hortil hund suaret ney, men wel haffuer hand werret hinder begierendis siden och wille tage hinder med wold paa Ørren i Klaus Roersens huser haffde hund iche willet til at robbe och da bekende at hand haffde hafft saa mange quindfolch at hund nu frøcthet hand fich en fandens suer. Siden kom hand til hinder och begerde ar wille drage wdaff landet med hinder och hans moder schulle tage det øngste barn at forsørge. Det for schreffne klagemall haffuer hund sig offuer *bemelte* Andfind at besuerge.

Andfind Mogensen Eheren møtte wdj rette och til *bemelte* hindis klagemoll gansche och aldellis suaret det aldrig offuer hannem schal beuisis, men det gansche benegtet. Saadan hindis andgiffuende gansche wsandferdig at werre, och derpaa ville førre proff och winde i denne sag.

Siri Houge proffuit at Marette Andersdaatter kom til hinder och da bekende och lagde sinne hender sammen och {sagde} bad Gud forbande sig at hund aldrig haffuer haft mer med Andfind {mer} at bestille mer end det barn som aldrig war fød. Och sagde at hindis mand loffuit hinder en ny kledning om hun ville sige det paa Andfind, at hund haffde med {hinder} hannem at bestille. Dermed kunde dj faa hans lønd fra h.i..en[?] och kunde komme dennem baade til goede. Och hand drog sine bogser offuen kneen och flat paa hans bare kne, och loffuit hinder at hand schulle iche forlade hinder och haffue hinder saa goed som hund war før, och iche schulle komme widere wden i mellum dem bege och drengen. Hund døl iche for at hand engang haffuer begert hinder.

Tore Øgge proffuit med fuldgiord bogdered at hand kom gaaendis til Hunøre och da kom Marette Anders daatter effter hannem och sportte hannem ad huad lensmanden siger om dette snach. Hand suaret hand siger inttet derom, ieg menner at den dannemand achter iche slig snach. Gud straffe mig om ieg haffuer mer med Andfind at bestille end det barn som ey fød ehr. Hui giorde du det, sagde Torre, at du ville snache saadan snach. Da suaret hund at hund

- giorde det, formedelst Søren hindis mand wille haffue lønnen fra hannem. Tore suaret huedst du
- 5a da saa kerpenger du ville schemme baade dig och dinne smaabørn. Huem schal ieg da werre hörig och lydig om ieg iche schal werre min mand hörig och lydig.

Niels Hundøre proffuit at hund Marette kom til hannem ved Offste schougen och hund sagde huad tøchis dig om denne sag. Ieg wed inttet aff denne saug sagde Niels, och lyff inttet paa dig selff, och schem iche dig och dinne smabørn. Hortil hun suaret ieg skall staa med min egte mand hor det gaard. Noch sagde Andfind at haffue {och} widere proff i denne sag och wdj rette lagde en contracht och forligelse den villj mellum, at dj haffuer werit venlig och welforligt at huis ord och talle hund haffuer talt ehr git for had och affuen, schyl och dj derom ehr welforligt wdj alle maader, med tuende mens offuer werrelse, som ehr dateret Scher den 14 Augustij 1648. Sagen effter fougden befalling och begiering ehr optagen til neste ting.

Anno 1648 den 19 October holtis almindelig høsteting paa Dalle tingstue wdj Lyster. Dombs mendenne ehr som retten betiente Andfind Berge, Knud Herre, Peder Schor, Haffuer Ness, Bottel Haffreberig och Johannis Bringe. Hos werrendis erlig acht och welforstandig mand Christoffer Gersen *Konglig Mayestets* fougit sammestedt, sambt bonde lensmanden Olluff Sørum och flerre gaat folch som tinget søgte.

- Wdj rette frem kom hederlig och wellert mand Her Mogens Schanche sougneprest wdj Lyster, som wdj rette haffde ladet citeret Johannis Bringe for medelst effter schreffne poster: først at hand haffuer drefuit hans queg och fennet wdj hans aager, hortil Johannis suaret ney det aldrig med hans willie at haffue giort
- 5b eller hannem offuer schall beuisis. Da effter denne saugs leylighed effterdj Her Mogens ey haffuer proff och winde sin andgiffuende, med at beuise haffuer wi kiendt Johannis fri wdj den post. Noch frem kom *bemelte* Her Mogens Skanche, som forregaff at *bemelte* Johannis Bringe ey haffuer tiendet som det sig bør, horforre hand til lagde Johannis offelig tyffsag, och paa rettens wegne war begierendis at hand loe motte opkastis och deraff kunde ehrfarris om hand haffuer tiendet ret ferdig eller ey. Hortil bleff lensmanden med mend befallet anden dagen *bemelte* verch at fyllest gjøre.

Berendt Nagell haffde wdj rette ladet steffndt Niels Jersagen forhuis hand hannem haffde till at talle, och iche møtte, och ingen paa hans vegne som giorde hans loughlig forfaldswinde. Ehr derfor till dømbt at bøde steffne fald effter Norgis lough.

Gregorius Walde haffde wdj retten ladet steffndt Thommis Thrunsen for en søff som hand schulle till kiendt sig, och taget med trusell, som hand formentte sig *bemelte* søff at ege.

Thommis Thrunssen møtte wdj rette och foregaff at Gregoris quinde leffueret till hans quinde *bemelte* søff i Karen Raumbs neruerelse, for en anden som hand kende sig til paa Høyumb, som Thommis sagde sig at ege, huilche søff hand sagde sig at haffue kjøbt aff Lauriss Hageness, som uar en suart søff det høygere øre war kløfft och tagen den agterste dell aff. Det wenstre øre war aff

schoren och war kløfft lidet ner i och en børnuder, och derpaa frem førde effterschreffne proff at *bemelte* søff som Gregorius kentte sig till haffde det samme merche.

Lauridt Nielssen paa Høyum proffuit effter hans quindis ord at *bemelte* søff haffde *bemelte* merche.

Gregoris Walde forregaff at haffue kiøbt *bemelte* søff aff Aarne Keppis quinde i Jøsterdall.

Da effterdj denne insteffndte sag ey ehr rettelig anfangen till dombs, haffuer wi den optagen til nest och først kommandis ting, och till den tid schall Thommis Thrunssen lade indsteffne

- 6a hans berobbete proff, som ehr Karen Raumb, Lauriss Hageness och hans broder Olluff Bergum, och haffue med sig den søff som Gregorius kender sig till, sambt schall och *bemelte* Gregorius Valde lade s[t]effne til tinget den quinde som hand berober sig paa at haffue kiøbt *bemelte* om tuistige søff aff, och efftersom Gregorius forregiffuer at haffue drefft *bemelte* søff, da schall hand til samme tid tage det søffue schind til tinge med sig och da schall en huer widerfaris huis loug och ret ehr.

Olluff Bergum haffde wdj rette ladet steffndt Knud Fegumb, for nogen øger som war jaget wdj Fegefossen, som hand formentte effter proff och winde at *bemelte* Knud haffde giortdet, och derpaa fremførte sinne proff.

Thommis Thrunssen proffuit at Kisten Bergum kom til hannem och bad hannem at hand ville gaa frem och see horledis hendis øgger war faren. Gud bedre mig fattige quinde, ont ehr mig loffuit, och ont ehr mig wede faren, och føltis dj frem och saa paa *bemelte* schade och ginge ner wed elffuen, och saa for uegen aff en wng dreng och en stor mand som haffde kørt øggerne for sig. Och same stedtz kendis sporen och sammesteds intet som dj haffde gaaet ner effter, och dersom elffuen kommer sammen, der befandtiz at dj haffde mot endelig wd paa elffuen.

Samme ord proffuit Hougen Nielsen wed fuld gjorde bougder ed, och efftersom Olle Berge berobbet sig paa Johannis Borssen som och wiste aff *bemelte* sag, och nu ey war til stede etcetera.

Knud Fegum møtte wdj rette och forregaff at hand det iche giort haffuer. Sagen optagen til nest kommandis tid och da at førre sinne proff, som dj kand haffue i denne saug, som nu ey war till stede.

Endre Bolstad haffde wdj rette ladet steffndt Thorben Bolstad for huis hand han[!] kunde haffue hannem til at talle. Och hand iche møtte ey heller nogen paa hans vegne som gjorde hans louglik forfals vinde. Ehr derfor til dømbt at bøde steffne fald effter Norgis loug.

Bottel Haffreberig haffde wdj rette ladet steffndt Biørn Aaberig, formedelst hand schulle haffue holdet et schiffte wlouglik paa Høygum. Hannem och hans quinde witterligt som ehr beslegtiget til den døde, och en aarffuing.

Biørn Aaberig møtte wdj rette som forregaff iche at haffue holdet noget schiffte, men ført noget hiem aff den dødis goetz.

- 6b For rette afsagt at *bemelte* Biørn schall førre till bage wdj giend huis som hand haffuer bort ført aff boen, och siden at holde et richtig schiffte som det bør, at en huer kand vederfaris huis ret ehr.

Wdj rette frem kom erlig och welacht mand Diderich Busch, førige fouget her sammestedt, och ehrbød sig at wille førre almuen nøgachtig cauering for den $\frac{1}{2}$ Rixdaller aff huer løb, som dj hos hannem haffuer at fordre. Horda strax Christoffer Gerssen ehr bød sig for bemelte $\frac{1}{2}$ Rixdaller at wille goed for werre, och med fordeeligste at betalle. Och herforuden til spurde bemelte Diderich Busch almuen om dj wille betalle hannem huis dj hannem schyldig ehr.

Almuen gaff hertil ansuar at dj gierne vill betalle hannem som loughligt ehr, men huad sig den $\frac{1}{2}$ Rixdaller sig belanger, som Diderich Busch ehrbyder sig at vill sette koffssion for, sagde dj sig iche at vill befatte sig med, før dj sambtlig med hannem møder for welbiurdig Offue Bielche, som ehr derris slodtzherre, och domerr.

Dette suar gaff Hermand Houge och Peder Jørgenssen paa almuens wegne etcetera.

Anno 1648 den 21 October holtis almindelig høsteting paa Walagers tingstue [*i Solueren schibrede*]. Domsbændene ehr Thorsten Wingum, Anders Moe, Ogen Houge, Hermand Alme, Hans Kaldhouge, Olle Lomemb, Knud Molland, Endre Hillestad, Amund Quamme, Peder Soluig, Endre Soluig och Lauridtzen Hellenen.

Søffren Lauridtzen[en] haffde wdj rette ladet steffndt Erich Øngsdall for schyld och giæld, och begeret domb.

Erich møtte wdj rette och strax ehrbød at betalle en kiør, och til aare 2 $\frac{1}{2}$ Rixdaller.

Søffren Lauridtzen war dermed fornøyet och effterlod hannem den øffrige schyld, och dermed gaff dj huer anden handen.

- 7a Er forbøden Peder wdj Hullen iche at befatte sig med noget aff det som hand haffuer lagt før den pladtz ehr delt lodtz egerne vdj mellum.

Aagatte Jacobsdaatter haffde wdj rette ladet steffndt Estre Lambridtzaatter, for ærrørige ord, och hund ey ehr møt, och ingen paa hindis vegne som gjorde hindis lough forfaldtz winde. Ehr derfor till dømbt at bøde steffnefald 1 march søllff effter loughen.

Berendt Nagell haffde wdj rette ladet steffndt Olluff Walager for et nøst som star paa hans grund, och Olluff schulle haffue {taget} brøt taget ner och her foruden tager sin søe veg offuer hans march hannem til schade och her paa war domb begierendis.

Olluff møtte wdj rette och forregaff ey andet viste bemelte nøst jo laa till hans gaard, och effter wtløfftig parternis muntlig forregiffuende ehr dj bleffuen venner och velforligt och for uoris forbønd schyld haffuer Berendt Nagell effter lat sin sag, doch at Olle schal lonne Berendt Nagel en hest till kierche eller anden stedtz som hand kunde haffue den fornøden, wnder tiden.

Peder Lauridtzen tiennendis Diderich Busch haffde vdj rette ladet citeret Eyner Øffrebøe, formedelst hand haffuer fornegtet vorris gunstige slodtzherris pass och ey der effter ville førre, som hand war loughlig till sagt aff skaferen, och for det andet haffuer hand giort gaadeløff effter hannem och lemstred

hannem, och war begierendis hand motte faa sinne proff inført vdi tin[g]bogen.

- 7b Da frem kom Thorkels Biørnetun och Suend Øffrebø som proffuit wed ed, at dj hørte aff Eyner den tid hand leste slodtsherrens pass for hannem och begieret forringschaff der effter, da suaret Eyner at hand achtet døden och diffuelen om hans sedell, och schulle ingen foringschab faa hos hannem, doch schafferen sagde hannem till at hand schulle førre, och endre[?] videre sagde at hand schal gjørre dem forringschab med en støffuer offuer derris hals, och satte sig paa sin hest och drog bort. I det sagde skafferen till Peder der henger en lee. Da tog Peder leenn och wille boret leen i schaffergaarden, och legt en hest for den. Da kom Eyner løbendis med en støffuer til hannem, och begieret leen vdi giend, och Peder den iche wille sleppe før hand fich hest. Som Peder schulle springe offuer en bech, da tog Eyner fat paa Peder och greff i leen, och drogis om den. Da bleff Eyner schoren i honden aff leen, och Peder disligeste, och haffde iche schafferen werret hos, da haffde Peder fot mer. Videre sagde sig iche viste at proffue. Eyner møtte wdi rette som forregaff at Peder kom till hannem och haffde schafferen med sig, och frem viste en sedell paa hans hos{hos}bons goedt som hand haffuer forachtet, och sagde at hand stod deri och war hans hosbonds landbonde och derfor strax schulle førre hannem. Hortill hand suaret ney hand det iche war, och iche den tid burde at førre, och sagde sig iche at pase paa den sedell. Men hand sagde sig aldrig at haffue mendt slodtzherris pass, med videre hans forregiffuende *etcetera*.

Lauridtziennendis Mannuel Rønne war loughlig steffndt och iche møtte, och ingen paa hans wegne som gjorde hans loughlig forfalds winde, och derfor ehr til dømbt steffnefald effter loughen 1 *march* sølff.

Hermant Arffuesen war steffndt for hand haffde besoffuit hans festemøe. Forligte sig med foughden Christoff[er] Gerssen at bøde till Hans Mayestett 4 Rixdaller. Lauris Ness ehr goed for bemelte sonning.

Hoffuer Morssen war steffndt for hand haffde beliget Sønnue Lauridtzaatter. Bleff forligt. Forligte sig med foughden Christoffer Gersen at bøde till Hans Mayestets stadt[holder][?] for hans forseelse 14 Rixdaller.

Søffren Jensen Skeruend schød sidt siødtzmoll om nogen var som viste hannem noget at beschylde dj ville giffue til kiende. Menige almue gaff hannem et gaat erligt schaadtzmoll.

- 8a Magni Sønnesund war steffndt for 3 kniffsting hand haffde begaaet paa {hannem} Lasse Endresen, och iche møtt, ey heller nogen som gjorde hans loughlig forfaldtz winde. Ehr till dømbt steffnefald effter Norgis lough.

Wdi rette frem kom Diderich Buschis fuldmechtig Jens Anderssen, som paa hans hosbondtz wegne ehrbød at wille forschaffe dennem nøyachtig kaysion for den $\frac{1}{2}$ Rixdaller schat aff huer løb, som dj hos Diderich Busch haffuer at fordre, och om dj wille betalle hannem huis dj hanem igen plichtig och schyldig ehr.

Christoffer Gerssen ehrbød sig at wille forbemelte $\frac{1}{2}$ Rixdaller goed for werre, med forderligste at betalle.

Almuen suaret dj nochsom wille betalle hannem huis dj hannem schyldig ehr, som kand vere ret, med huad sig den $\frac{1}{2}$ Rixdaller sig anlangher sagde de sig iche at vill befatte sig med, før dj sambtlig møder for slodtzherren, som ehr derris dommere.

Anno 1648 den 24 October holtis almindelig høsteting paa Eschestrandtz tingstue wdj Norum schibrede. Dombsmendene ehre Suend Ølmemb, Elling Frederichssen Øffreslinde, Bottell Norness, Ørriens Amble, Hans Femmeret och Ellend Nedre Slinde.

Erschinet for retten Matias Josuessen som wdj rette haffde ladet steffndt Knud Poffuelssen Skomager och Østen Jonsen, for en kiør som hand kiøbtte aff Suerche Pederssen, och stoed paa lege hos Olluff Iffuerssen och dj wden hans minde eller widschaff tog bemelte kiør, och drog indtil fougdegarden och solte Diderich Busch den.

Till sagen at suare møtte wdj rette Knud Poffuelssen som forregaff at Østen Jonssen war der aarsage till, och det aldrig haffde werret schet dersom hand iche haffde werret.

8b Da effterdj bemelte Østen ey møtte och ingen paa hans wegne som giorde hans hans[!] forfaldtz winde ehr hand till dømbt at bøde steffnefald 1 *march* sølff effter Norgis loug, och sagen optagen til der loughlig steffnis och kaldis.

Wdj rette frem kom Jens Anderssen, Diderich Buschis fuldmechtig, som paa hans hosbondtz wegne ehrbød at wille forschaffe dennem kasion for den $\frac{1}{2}$ Rixdaller aff huer løb som dj hos hannem schall haffe, hor strax Christoffer Gerssen paa Diderich Buschis wegne, almuen at ville til fris stille, och med forderligste at ville betalle. Och herhos forkøndet worris gunstige och kierre slodtz herris breff och befalling, at dj wedkommende som haffuer supliceret offuer Diderich Busch schal fortage sig till Julle laugting, der schal en huer vederfaris den dell ret och billigt ehr, wden widere paa anche, hor till almuen suaret dj iche kand fare till Julle laug ting och lade sinne proff der forhørre, men wnder dagnigsten ehr begierendis derris proff motte her hiemme forhørris. Wmagen sagde de sig gierne at wille weder lege, aff yderste formue, och till den tid kand den $\frac{1}{2}$ Rixdaller med saa lenge beroe som dj forregaff.

Anno 1648 den 26 October holtis almindelig høsteting paa Aareuoldtz tingstue wdj Sogendals schibrede. Dombsmendene ehr Gest Fosse, Christen Qualle, Espen Qualle, Errich Fluemb, Johannis Pederssen Qualle,[?], wnge Jacob Quamme, Berendt Egum, Bottel Barsness, Thorkel Ness, Peder Biele och Thruen OrmuldtzEng.

Christen Schachesen kom wdj rette och forregaff at haffue kiøbt aff hans søster Aaslo Skakisdaatter 8 *march* smør i Westerumb och derfor giffuit tolff tønder tierre, och det wdj Gøder Pederssens neruerelse och paahør, och paa rettens wegne war begierendis om hund wille selge det till en anden, at det motte iche till stedis at giorre breff efftersom hand sagde sig at ehr kommen wdj ehr faring at hans søster will selge det till hans broder Olluff Schachesen.

- 9a Thruen OrmulsEng kom wdj rette och menninge almue til spurde, om det iche dennem wdj Gudtz sandheed witterligt ehr at hand jo egendis ehr, wdj Ølness elff en mellis lege at dj herom will sige derris sandheed som det witterligt ehr. Horda frem kom *gammell* Niels Quamme, Johannis Ølness och Olluff Quamme som forregaff at det dennem nochsom wdj Gudtz sandheed witterligt ehr, at Thruens werfader Endre Lofftisness arffuit effter sinne foreldre en mellers lege i Ølnesselff, och hand haffde en datter effter sig naffnlig Karen Endris daatter som Thruen nu haffuer, och hand arffuit *bemelte* melleslege effter *bemelte* hindis salige foreldre etcetera.

Diderich Busch haffde wdj rette ladet steffndt Errich Ølness wed hans fuldmchtig Jens Anderssen, for 10 *Rixdaller* resterende bygselpenger och $\frac{1}{2}$ *Rixdaller* for bygselsedell och efftersom hand tidt och offte er bleffuen anmodet *bemelte* schyld at betalle men til dise ingen frucht haffuer til wege bracht w-anset hand *bemelte* schyld vdloffuit var til forgangen høst at schulle betallis, med widere hans forregiffuende.

Thill sagen at suarre møtte wdj rette *bemelte* Errich Ølness som schylden ey kunde benegte, men huad den $\frac{1}{2}$ *Rixdaller* som hand schulle giffue for bygselsedellen sagde hand den iche ville wdgiffue formedelst hand motte vdgiffue en stor bygsell och førring, och war widere delation begierendis.

Det sagsøgeren hannem iche ville beuilge men war endelig dom begierendis.

Da effter til talle giensuar och denne saugs forregiffuende leyligheed effterdj hand vill star gielden, och tidt och offte ehr anmodet at betalle och til disse ingen fruch[t] haffuer till wege bracht, men allenne begier noge widere delation. Det saug søgeren iche vill beuilge. Haffuer vi herom forrette aff sagt *bemelte* Errich inden 14 dager at betalle eller vordering wdj hans boe, med mindre hand kand haffue det anderledis wdj Diderich Buschis minde, horued høy*bemelte* Kongelig Mayestett affler sin sigt till hende effter lougen.

- 9b Noch haffde Diderich Busch wdj rette ladet citere *wnnge* Siffuer Aaberig for hans resterende schat som ehr 3 *Rixdaller*, och hand derom tidt och offte ehr bleffuen andmodet, och den iche will betalle, med widere Diderich Buschis fuldmchtig forregiffuende.

Till sagen at suarre møtte wdj rette *bemelte* wnge Siffuer Aaberig som imod mod[!] *bemelte* kraff suaret, at hand war til laugtinget forganget aar at giøre sin laugtingseed och der hand kom hiem wdj giend da truet Diderich Busch et slagternød aff hannem derforre, gansche imod hans willie horforre hand ville quiteris saa vit det kunde werre weret. Det øffrige ehrbød hand sig gierne at betalle, och effterdj Diderich Busch iche selff war till stede kunde vi iche vide[re] paa denne tid giørre dermed.

Niels Pederssen haffde wdj rette ladet citere Johannis Ølness, och hand iche møtte, ey heller nogen som lyste hand forfaldtzwinde. Ehr til dømbt at bøde steffnefald effter Norgis loug.

Wdj rette frem kom Diderich Buschus fuldmegtig Jens Anderssen, som paa hans hosbons wegbe ehr bød sig almuen i *bemelte* schibrede til fris at stille, for den $\frac{1}{2}$ *Rixdaller* paa huer løb som dj hos hans hosbond haffuer at fordre, horda strax Christoffer Gerssen lod forkønde worris gunstige slodtz herris schrifftelig befalling, at dj wed kommende som haffuer supplicerit offuer

Diderich Busch, schal møde till Bergen laugting, horda Hans Welbiurdighed will forschaffe en huer ret, wden widere paa anche, och Christoffer Gersen herhos ehrbød sig forbemelte $\frac{1}{2}$ Rixdaller at wille goed for werre, och almuen med forderligste at betalle, med videre hans forregiffuende.

Hortill almuen suaret dj iche kunde farre till laugtinget, och lade sine proff der forhørre, men wnderdagniste ehr begierendis derris proff her hiemme motte for hørri. Slodtz herrens storre vmage sagde de sig at ville wederlege aff yderste formue,

10a och huad den $\frac{1}{2}$ Rixdaller sig belanger kand saa lenge beroe. Før sagde de sig iche dermed at befatte.

Anno 1648 den 1 Nouember holtis ting paa Scher wdj Lerdals schibrede. Dj mend som retten betientte ehr Haluer Erren, Niels Erren, Josep Ferrestad, Madtz Houge, Lauridtz Houge och Rasmus Hundøre.

Frem kom Jens Anderssen som paa hans hosbondtz wegne ehr bød at wille forschaffe almuen nøyachtig cauering for den $\frac{1}{2}$ Rixdaller aff huer løb som som[!] dj hos Diderich Busch haffuer at fordre. Hor da strax Christoffer Gerssen ehrbød sig der for goed at werre.

Hortill almuen suaret nor dj bekommer alt huis dennem bør billigen igen med rette wil dj gjerne annamme det, efftersom dj i bemelte prestegiæld haffuer mot wdgiffuit 3 monnis schat och paa dj andre steder i fougderiet 2 monnis penger sambt och hoser och skor och walmell och huis widere dj sagde sig nor dj bekommer altsammen wil dj det gjerne anamme det saa uell som den $\frac{1}{2}$ Rixdaller aff løbben.

Anno 1648 den 3 Nouember holtis ting paa Legredtz tingstue wdj Aardalls schibrede. Dj soren mend som retten betientte ehr Andfind Hoffland, Thorsten Herre, Olluff Thøresen Semb, Olluff Siffuersen Semb, Thommis Asperimb och Johannis Herre, lougrettismend sammestedtz.

Wdj rette frem kom Jens Anderssen Diderich Buschis fuldmegtig som paa hans hosbondtz wegne ehrbød at wille forschaffe almuen nøyachtig forsichring paa den $\frac{1}{2}$ Rixdaller aff huer løb som dj hos hans hosbond haffuer at fordre, som Christoffer Gersen ehrbød sig paa Diderich Buschis vegne at ville goed for werre.

Hortil almuen suaret nor dj alt sammen huis dennem bør billigen igen med rette, wil dj gjerne annamme det, efftersom dj forregaff at

10b haffue vdlagt 3 monnis schat, och paa dj andre steder i fougderiet vdlagt 2 monnis schat sambt hoser och skor och walmel. Dj sagde sig gjerne at annamme det nor dj det for{det} etcetera.

Anno 1648 den 15 Nouember holtis ting paa Aareuoldtz tingstue wdj Sogendals schibrede. Dombsmendene ehr Gest Fosse, Christen Qualle, wnge Jacob Quamme, wnge Johannis Pederssen Qualle, Espen Qualle och Erich Fluemb, ædsoren laugrettismend wdj bemelte Sogendall, hos werendis Kongelig Mayestets fougit Christoffer Gerssen sammestedtz, och bonde lensmanden Siffuer Aaberig och flere gaat folch som tinget søgte.

Erschinet for retten erlig och welacht Iffuer Nielsen som wdj rette haffde ladet steffndt Søffren Quame for hans wdloffuede første bygsell som ehr 18 Rixdaller som schulle weret betalt till forle[de]n Sancte Johannj effter derris forligelse. Noch et musblacht hest. Anno 1646 rester paa sin landschylde 3 ort, i lige maader for 1647[?] rester paa sin landschylde 3 ½ *march* och 1 buch, och efftersom hand det om tidt och offte ehr bleffuen anmodet och till disse ingen frucht haffuer till vegebracht, horforre hand war endelig dom begierendis.

Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Søffren Quame, som till stod *bemelte* schyld at schyldig werre till Iffuer Nielssen, och forregaff at hand schulle faa *bemelte* hest nor hand den ville[?] haffue. Det øffrige som bedrager till 20 Rixdaller sagde Christoffer Gerssen sig goed for till Iffuer Nielsen at hand schall werre hans mand, som Iffuer Nielsen der med well war fornøyet och til høst førstkommendis at betalle, och Thorkel Ness med dj sex mend som retten betientte sagde sig god for *bemelte* Søffren Quame til Christoffer Gerssen at hand ingen schade schulle lide.

Olluff Stennegemb haffde wdj rette ladet steffndt Kolben Barsness sin sønd Anders Kolbensen formedelst hand haffuer huget hans sønd. Men Anders iche møtte ey heller nogen som wille lyse sit for

11a fall. Ehr till dømbt at bøde steffne fald effter Norgis loug.

Diderich Busch haffde wdj rette ladet citere *wnge* Siffuer Aaberig for den landschyld som hand med resteret aff salig Dochter Johannis prebendi goedt som Diderich Busch haffuer wdj dette aar for pachtet.

Wnge Siffuer Aaberig iche møtte, ey nogen paa hans wegne som lyste hans louglig forfaldtz vinde. Ehr till dømbt at bøde steffnefald effter Norgis loug.

Anno 1649 den 2 Martij holtis almindelig worting paa Thønniums tingstue, wdj Lerdalls schibrede. Hoswerendis erlig och welacht mand Christoffer Gersen *Kongelig Mayestets* fougit sammestedt. Domsbmendene som retten betienner ehr Ingebrigt Helleland, Josep Ferestaad, Johannis Øffste Lysne, Josep Bøe, Lauridtz Houge och Ingebrigt Thønnium.

War wdj [*rette*] citeret Søffren Schomager och hans quinde Marette Andersdaatter for huis wbeuiselig tillegelse i mod Andfind Mogenssen, at hand schulle haffue liget hos *bemelte* hans quinde och nu for retten haffuer *bemelte* Søffren och hans quinde erkleret *bemelte* Andfind at huis tillegelse dj till førren hannem til leget haffuer, som paa det 4 blad findis ind ført, gansche och aldellis fra gaar dj iche andet med *bemelte* Andfind wed end det som ehrligt ehr, och aff miss forstand aff Søffren och hans quinde *bemelte* Andfind til lagt haffuer, och der till iche at haffue nogen ret offuer hannem at til legge, men gansche wsandferdigt. Och war begierendis Søffren Schomager saa well som hans quinde *bemelte* sag dennem motte effter ladis.

Da formedelst gotfolchis i mellum handling haffuer *bemelte* Andfind effterladt sin sag och ret i *bemelte* maader som hand kunde haffue dennem for at søge, for deris wbeuiselig til legelse, och der paa rachte dj huer andre hender, at werre wanner och wdj allemaader welforligt vdi alle maader, och formedelst Søffren Schomager och hans quindis forseelse, haffuer dj aff sonet med

fougden at bøde til *Kongelig Mayestett* 2 Rixdaller effter som hans aarmod ehr stor, och inttet ehr egendis som en huer ehr welbeuist.

- 11b Olle Stuemand war wdj rette citeret aff lensmanden, for it kniff sting hand begich paa Thommis Suensche. Aff sonnet forren med fougden at bøde till *Kongelig Mayestett* halff fembte Rixdaller.

Erich Wolde war wdj rette siteret for nogen slagsmall hand haffde begaaet paa Hendrich Lj och slaget hans nese [*och*] mund till blodtz. Aff sonnet for retten at bøde til *Kongelig Mayestet* 1 Rixdaller.

Bottelle Johans daatter haffde wdj [*rette*] ladet steffndt {Joha} Iffuer Bierchum for hindis lønd, och hand iche møtte ey heller nogen som gjorde hans loughlig forfals vinde. Ehr till dømbt at bø[d]e ½ Rixdaller effter logen.

Knud Pederssen haffde vdj rette ladet steffndt Siffuer Thorgerssen formedelst hand iche belagde skibbaaden well, men Knuderne[?] gich, op den tid dj var paa Siffuer Støndundubs[!] {vegne} jegt till byen. Aff sagt at Siffuer schall betalle dj 2 partter och Knud den trede part.

Madtz Houge haffde wdj rette ladet steffndt Ingebrigt Mieldum for 4 Rixdaller schyld och giæld och iche vill betalle och war dom begierendis.

Ingebrigt møtte vdj rette, och forregaff at till førrens at werre forligt med hannem for retten for 2 Rixdaller.

Derforre affsagt til høst at betalle, och dersom hand da iche betaller da wordering wdj hans boe.

Kongelig Mayestets fougit gjorde loughlig forbod paa Houg husernis til ligendis schoug gierdis gaa[r]d och elffue wand, iche der aff at tage eller for derffue saa frembt hand iche derfor bør lide effter *Norgis* lough.

Thill Laugtinget ehr neffndt Anders Wold som doch ehr till førrens soren mand, sambt Bor Lyssne som schall giorre sin laug tings ed.

- 12a Anno 1649 den 5 Martij holtis almindelig worting paa Hofflandtz tingstue wdj Aardals schibrede. Hoswerrendis *erlig* och welacht mand Christoffer Gerssen *Kongelig Mayestets* fougit sammestetz, sambt bondelensmandens fuldmegtig Olluff Olluffssen. Dombsmende som retten betientte ehr Olluff Tholdsgaard, Bottell Natuigen, Thorsten Herre, Olluff Siffuerssen Semb, Guldbrand Aarebro och Olluff Thørresen Semb.

Olle Olssen tiennendis paa Dalager war vdj rette steffndt, for medels hand haffuer begaaet et kniffsting paa Johannis Adslesen. Aff sonnet for retten aff hans yderste formue at bøde til *Kongelig Mayestett* 5 Rixdaller. Forlofftingsmænd *bemelte* penger till først kommendis Posche at betalle ehr Errich Suallen, Christoffer Øren for den halffue part, och Guldbrand Aarebro for den anden halffue part til *bemelte* tid at betalle.

Karen Eyde haffde vdj rette ladet steffndt Aamund Nundall for en kierche geed som haffuer staaet paa sex aars tid. Andfind Hoffland var herpaa dom begierendis.

Amund møtte vdj rette och forre gaff at hans *sallig* werfader Olle Knegt tog den paa lege och haffuer hans vermoder paa nogen aars tid at føde och wnderholde och ingen raad haffuer. Da ehrbød hand sig at betalle *bemelte* geed, men legen vill hand iche [*betalle*]. Doch vill hand forligis med Karen Eyde selff derom.

Wdj rette frem kom Ragnilde Ingebrigsdaatter sambt Olluff Olssen och bleff wenlig och wel forligt med huer andre, saa at *bemelte* Olle schall giffue hinder em kiør och en stach til hinder, for hindis mødombs forspildelse efftersom hand haffuer beliget hinder, och nu i alle maader bleff wenlig och velforligt, och gaffue huer andre hender, at hand schall verre frj for hinders til talle vdj alle maader effter denne dag.

Thill laug tinget ehr neffndt Aamund {Lerum} Nundall.

- 12b Anno 1649 den 8 Martij holtis almindelig worting paa Eschestrandtz tingstue wdj Norumbs schibrede. Domsbende ehr Søffren Schillestad, Elling Øffre Slinde, Narffue Norness, Ørriens Amble, *wnge* Hans Fimmeret och Aamund Lerum. Hos werendis *Kongelig Mayestets* fougit Christoff[er] Gerssen sambt bonde lensmanden Errich Eschestrand och flerre gaat folch som tinget søgte.

Christoffer Gersen til spurde alle minnge[!] almue om hand nogen tid haffuer instegeret almuen hemmelig eller offuen barlig at suplisere offuer hans formand Diderich Busch, dj derris sandhed herom wille giffue till kiende, saa som dj ved eed wille gestendig werre, om behoff giordis.

Hortill almuen suaret at Christoffer Gerssen det aldrig giort haffuer, och det aldrig med en goed samuittighed i aller ringeste maader kand sige, men den tid Hans *Mayestetz* breffue i Sogendall schulle for køndis, da fich lensmanden Errich Eschestrand bod {at f..de[?]} fraa fougden Christoffer Gersen, at hand schulle til sige almuen aff Norum schibrede at møde och andhøre *bemelte* breffue, paa Sogendals tingstue, som till førrens kunde werre paaseret wdj hans formandtz tid, och hand iche viste aff worris den tid, huis klacht och suplicering wi offuer hannem kunde haffue at besuerge, men der {...?ff} Christoffer Gerssen fornam at dj wille suplicere da berge hand at dj ville dermed bero intill dj med wenligheed sig med hannem kunde forlige, och den tid war soren schriffueren iche enda komen, och da war aff almuend wdgiort tre mend nemblig Niels Schartzbøe, Anders Wglem och Rasmus Elffuegem som schulle reyse effter schriffueren, och i medlertid kom hand till landtz.

Dette forskreffne wil dj widere verre gestendig nar och horpaa eschis. Men almuen forregaff at dj war foraarsaget, at suplisere offuer *bemelte* Diderich Busch formedelst adschillig poster som dj formentte werre wede faret w-ret vdj, som derris suplication om formelder. Och efftersom *bemelte* Christoffer Gerssen war paa rettens wegne begierendis almuens suar i tingbogen motte indfør, det ieg hannem iche viste, eller kunde hannem blilligen[!] benegte.

- 13a Olluff Øffstedall kom wdj rette och sig beklaget at Johannis Mandtzwerch haffuer truet och wndsagt at hand schulle liget effter hannem paa Nyaarstid,

och toeg til sin kniff {til hannem} imod hannem paa Ølmemb Nytaarsdag, till proff som hand beroffuit sig paa Rasmus Nagletun.

Hori mod *bemelte* Johannis Mandsuerch forregaff at Rasmus Nagletun haffuer skelt hannem for en tyff, och sagde at Olle haffuer stollet en satte høe fraa Kongelig Mayestets jord.

Till denne sag war ingen loughlig steffndt och kaldet.

Peder Jenssen Amble haffde wdj rette ladet steffndt Rangele och Andbiørn Thofften formedelst dj schulle haffue huget i mod hans villie och sambtyche i hand schoug.

Hortill Søffren Schillestad forregaff at salig Her Michell haffuer taget sig till wden lough och dom, som ehr støfflen.

Sagen saauit op tagen till aasteden, och i medlertid ehr derris schouger fredlyst paa bege sider.

Espen Reppen frem kom och forregaff at Søffren Schillestad och Jon Schillestad setter selff merche och dereffter bruger.

Søffren Skeruend haffde wdj rette ladet steffndt Østen Ølmemb formedelst hand haffuer werit formyndere for hans quinde paa 16 aars tid, och nu aff hans arff rester hannem effter schifftebreffuens indhold, en kiør, 2 smaller och 7 ½ Rixdaller i rentte. Satte wdj rette om *bemelte* Østen iche bør til forplicht werre [*at betalle*] eller worderring wdj hans boe.

Til sagen at suarre møtte wdj rette *bemelte* Østen Ølmem, som iche kunde benegte effter richtig affregning at werre *bemelte* 7 ½ Rixdaller schyldig vdj rette, men forregaff at haffue betalt 2 ½ Rixdaller aff *bemelte* rentte, doch det iche kunde beuise, och den kiør schulle hans søster betalle och dj smaller, och selff haffuer 1 kiør och 2 smaller inde hos sig som *bemelte* hans søster Karen Biorstad eger.

Och *bemelte* Søffren fremuiste {hans} *forbemelte* Karen Bottelsdaatters mand Lauritz Biorstad boemerche at *forschreffne* Østen Ølmem schulle betalle *forschreffne* koe till hannem, som Osten iche selff kunde benegte men den forreholde.

Haffuer wi derom forrette aff sagt at *bemelte* Østen inden loughens forreuisende tid schall betalle till Søffren den resterende kiør som hans søster hos hannem haffuer, som Søffren och Karen til førrens derom ehr forligt. Och dj tho søffuer. Dj 7 ½ Rixdaller resterende rentte schall Østen

13b betalle till Søffren inden 14 dager eller wordering vdj hans boe.

Østen Ølmemb haffde wdj rette ladet steffndt Niels Scharsbøe for en tønne korn diss rentte paa 15 aars tid, som ehr barnepenger som ehr aarlig 16 *schilling*. Ehr til samen 2 ½ Rixdaller och en søff i rentte for 16 aar 4 *schilling* huer ehr 1 *slettdaller* barnepenger.

Frem kom Niels Scharsbøe, och bleff venner och wel forligt med *bemelte* Østen Ølmem at *bemelte* Niels schall giffue hannem 2 ½ Rixdaller den halffue part til somermoll at betalle, och den anden ½ part til høst. Der paa gaff dj huer andre hender i alle maader at schal holdis.

Alff Guduang haffde wdj rette ladet steffndt Klemet Klemmesen Wattlestad for 6 mellerslege som liger wdj Legeret i Ardall, och ½ løb smør ligendis wdj

Hegestad paa Wedestrand, som war paa schiffte effter derris salig goedfader Gunder Alme, och formentte at hans quinde bør haffue {sin} hindis part wdj bemelte goedtz, och war dom begierendis.

Thil sagen at suare møtte wdj rette bemelte Klemmit Klemmesen som lod frem kalde Elling Øre och Bottel Norness som war paa bemelte schiffte sambt hans salige fader som och ilige maader war paa schiffte. Dj forregaff at bemelte schiffte at werre staaet for 20 aar siden och da bleff dj 6 mellers lege vdsat till Aagatte Ellingsdaatter for 50 Rixdaller, och hund betalte till Anders Lauridssen bemelte 50 Rixdaller och 10 Rixdaller till salig Christen Anderssen. Men huad sig den halffue løbs lege sig belanger forregiffuer Klemmet saa vel som mendene at det iche ehr videre end 3 meller korn aarlig, och Klemmet haffuer betalt til dj to søstere for derris anpart en kiør worfød, en oxen saa goed som en kiør, och en sort klediswamppe goed for 2 Rixdaller, och den tredie melle schulle følge {for} til schylden siden dj 6 meller iche kunde werre fylleste for bemelte penger. Noch haffuer søsterne bekommet huer en Rixdaller aff bemelte Klemmet.

Da effter till talle giensuar och denne saugs forregiffuende leyligheed, efftersom det befindis {at} och beuiselig giøris aff dj mend som haffuer werrit paa schiffte som bleff holden for 20 aar siden, at bemelte sex mellers lege som liger wdj Aardall och en melle aff dj tre som liger paa Wedestranden och den tid {och} ey leygref[?] var end 3 meller och Klemmet arffuet 1 melle och søsterene 1 melle, och dj 7 meller bleff {sag}

- 14a wdlagt til vederlag for 60 Rixdaller, och søsterene haffuer oppeboret 1 worfød kiør, 1 oxe goed imod en kiør, och en sort klediswamppe for 2 Rixdaller, och siden 2 Rixdaller for deris andpart som ehr 1 melle, wiste wj iche rettere herom at kende end bemelte {Aagaatte Ellingsdaatter} Chlemmet Klemmesen joe bør haffue lige for bemelte 60 Rixdaller, och dersom Alff paa hans quindis vegne syffnis at godset ehr bedre end bemelte 60 Rixdaller da kand lege penger om hand haffuer ret till det at indløse, och lege til bage saa uit hans quinde {i hindis wnge dage kand} til førrens haffuer oppeboret och huis videre, och da at tiltrede til bemelte ½ melle. Och nor dj leger schifftebreffuit frem at wi deraff kand ehrfare diss widere leyligheed om bemelte saug schall en huer videre vederfaris den dell ret ehr effter lougen. Efftersom Alff ingen proff widere i denne sag kunde denne gang førre. Hans forregiffuende at stadfeste.

Matias Josuasen Wigdall haffde wdj rette ladet steffndt Østen Jonssen och Knud schomager for en koe som hand haffuer kiøbt aff Suerche saugmester, och dj den wlouglig haffuer tagen och solt til Diderich Busch den tid hand var her fouggit, och war endelig dom begierendis.

Till sagen at suare møtte wdj rette bemelte Østen som forregaff at Suerche var hannem 1 Rixdaller schyldig, och sambt Knud schomager forregaff at bemelte Suerche var hannem schyldig 3 Rixdaller, och dj haffde steffndt hannem for 2 aar siden vngeferlig for bemelte schyld, och hand iche ville møde. Da haffde bemelte Suerche en kiør hos Olle Hougewigen och dj begge aff fougden {dj motte} war begierendis dj derris betalling i bemelte kiør motte nyde som da fich lensmanden Elling Ørre befalling at til sige tho mend som schulle leffuere till Østen och Knud bemelte kiør. Bemelte tuende mend nemblig Aamund Norness och Elling {Norness} Lomelde och dj effter fougdens befalling schulle leffuere bemelte kiør till Østen och Knud.

Wiste wi derfor iche rettere herom at kende Østen och Knud bør beholde *bemelte* kiør och Matias Josuasen bør søge sin betalling hos Suerche, effter dj *bemelte* kiør iche war merchet Matias til hende.

Christen Chakessen[!] haffde wdj rette ladet steffndt Olluff Schackessen for medelst hand iche will nøgis med en anden jord effter schiffte breffuis indhold at beside, men sider hannem till trengsell.

Hortill Olle suaret hand iche achtet i huad dom wi gaff hannem. Hand ville søge retten paa andre steder.

- 14b For det andet, at Christen Schakesen haffuer sig til forpantt 8 *mercher* smør vdj Vesterum som Aaslo Schakesdaatter arffueligen kund til til[!] falde effter derris moder som nu leffuer, som Aaslos mand Thorkel Femmered iche selff kunde benegte, och det for 6 tønnder tierre och *bemelte* Aaslo siden haffuer solt *bemelte* 8 *mercher* smør till Olluff Skakesen, och *bemelte* Christen for mentte at werre elste broder, och derfor bør nyde aasedet, och war endelig domb begierendis.

Olluff Schakesen møtte wdj rette och forregaff at et richtig schiffte er staaet och frem viste schiffte breffuit daterit Westerumb den 30 Aprilis 1644 som formelde at Christen och Olle schal huer betalle den halffue schat for Westerum och derris moder i alle maader at werre fri, och nor *bemelte* Christen kand forschaffe Olle lige saa goed jord paa en anden sted som hand nu i Westerumb haffuer, da Olle der fraa at fare, med widere hans foregiffuende i den post som breffuit om formelder, och forregaff at hans søster haffuer solt till hannem *bemelte* 8 *mercher* smør for 8 Rixdaller, som *bemelte* Obslo[!] saauel som hindis mand til stod for retten det i alle maader sand ferdig at werre, och formentte at ville beholde sit brug som hand nu bruger i Vesterumb, in til hand bekommer lige saa goed til odel och ege som *bemelte* hans andpart ehr, effter schiffte breffuis indhold i Vestrumb, med widere hans forregiffuende.

Da effter til talle giend suar och denne sagugs[!] forregiffuende leylichheid efftersom det befindis, at dj 8 *mercher* smørslege at werre først pandtset till Christen Schakesen for 6 tønnder tierre som ehr betalt til Gøder Pederssen paa Thorkel Femmeredtz wegne, och hand det iche benegte kand. Och Thorkel sambt hans quinde siden haffuer sat och solt det till Olluff Schakessen *bemelte* 8 *mercher* for 8 Rixdaller, och moderen en nu leffuer som *bemelte* goedtz ennu selff bruger, och dj det inttet arffuit haffuer. For det andet at Christen will och haffuer

- 15a til bødet *bemelte* Olle en anden jord wdj gend, och Christen selff will beholde aasedet, doch moderen bruger den halffue part i jorden, da effter Norgis loug ehr elste broder nest at beside och kiøbe huis parter som til faldes kunde verre der i. Efftersom *bemelte* 8 *mercher* smør en nu ey ehr inløst fra *bemelte* Christen, horforre *bemelte* kiøb bør och schal werre {wgiort} som det war wgiort och nor Christen Chakesen forschaffer *bemelte* Olluff Schakesen en anden jord saa goed som den hand nu bruger effter dannemens kendelse schall Olle da lade sig nøye effter *bemelte* schiffte breffuis indhold.

Thorkel Femmeret haffde wdj rette ladet steffndt Elling Nedres[/]inde for medelst 4 aar forleden haffuer *bemelte* Elling ført hans landschyld till byen som war tho løber smør, thill hans hosbonde welacht Peder Nielssen som war 1645. Och hans hosbond kreffuer hannem for *bemelte* landschyld.

Ellend[!] møtte wdj rette och forregaff at det war sandt hand annammet Thorkels landschyld som war 2 løbber smør, och førde den til byen och leffueret selff til Peder Nielssen *bemelte* 2 løber smør, sambt en dell anden landschyld, och hand gaff hannem en sedell paa *bemelte* landschyld och rested $\frac{1}{2}$ pund smør paa huer løb som war Thorkels landschyld. Och *bemelte* sedell ehr hannem fra kommen. Och den tid landschylden bleff leffueret til Peder Nielssen war hos Niels Blystach och forskød sig paa hannem. Och med sin høygste ed bekræfttet at haffue leffueret til hannem *bemelte* landschyld och altid haffuer ført landschylden for sine grander och en huer tachtet hannem gaat at hand haffuer leffuerit derris landschyld erlig och vell och dj aldrig haffuer verrit opkrefft wdj giend før nu. Elling beloffuit at wille selff talle med Peder Nielssen med det forderligste.

Thill laugetinget ehr neffndt Peder Jenssen och Niels Scharsbøe.

- 15b Anno 1649 den 9 Martij holtis almindelig worting paa Aareuoldtz tingstue wdj Sogendals schibrede. Domsbændene som retten betiener ehr Peder Biele, Sten Qualle, Errich Ølness, *wnge* Jacob Quamme, Thorkell Ness och Errich Flueemb. Hos werrendis *erlig* och velacht mand Christoffer Gerssen *Kongelig Mayestets* fougitt offuer Indre Sogen sambt bonde lensmanden Siffuer Aaberig och flerre gaat folch som tinget søgte.

Christoffer Gerssen haffde wdj rette ladet steffndt Thorger Ølness formedels hand haffuer slaget Niels Pederssen wdj et bryllup som stod paa Femmeret for Jugell in Nouember, och *bemelte* Thorger Ølness gich ind wdj stuen och bad Christoffer Gerssen om loff at hand motte slaa *bemelte* Niels Pederssen och giffue hannem et ørefien, formedelst hand haffde {fra} wille leget en ødegaard fra hannem, och derfor wille giffue Christoffer Gerssen en buch, hortill hand suaret ney, hand det iche schulle schulle[!] giøre, och forbød hannem iche schulle haffue med hannem at beschaffe, och huilche hand iche for retten benegte kunde. Er doch ligeuell wdgaen och kommen i slagsmaall med *bemelte* Niels Pederssen, och ingen aff dj proff ehr møt horledis aff gich.

Och Thorger Ølness haffde wdj rette steffndt Willum Anderssen och Jon Brøndelssen wed fuld giorde bougder ed derris sandheed herom at winde, at dj kom gaaendis ind till hannem och da laa *bemelte* Niels syg. Och di sportte hannem och sagde du haffuer ilt. Hortill Niels suaret ieg haffuer ildt. Ieg stod op om fredags morgen och stod och klede mig. Da fich ieg det saa hefftig. Ieg haffuer iche fot søffn paa mine øgen siden. Widere wiste {hand} dj iche at proffue. Dette war om torsdagen, om natten til løffuerdagen døde hand.

Anders schomager proffuit effter Pellis beretting, men Pelle schall selff møde. Olle Anderssen Quamme proffuit wed sin eed at hand och Ingebrigt Rasmusen kom op till *bemelte* Niels Pederssen och da laa hand død paa goluett. Och Olle sagde til Nielsis quinde Maritte Johansdaatter, ehr din mand død. Hortill hund suaret dj fortill[!] siger at Thorger schulle slaget min mand, och det ehr inttet sandt. Thj hand tog noget lidet wdj hans haard. Der haffde hand ingen nød aff. Ieg spurde hannem paa hans yderste om hand haffde nogen nød aff hans hug. Hortil hand suaret ney hand tog mig lidet wdj horret, och der haffuer ieg ingen nød aff. Och den anden mand wdj Norum

- 16a wed naffn Michell slog hannem it slag wdj nachen. Det war ilt, men doch haffde hand ingen nød deraff.

Bor Nielsen Quamme proffuit wed ed at Margette Johansdaatter kom indhos hindis fader och sagde at hindis mand drog vd til Fimmeret, och Thorger och Errich Ølness kom och derwd. Och spurde hand hinder huad dj gjorde der vde. Hund suaret at dj hørte at hand at hand war om och wille lege en ødegaard fra Thorger. Da sagde Bor slog Thorger hannem. Hund suaret en goe maade. Hand tog hannem i horet och slog hannem i {haaret} mod marchen, och hand haffuer iche andet at bestille en groe haaret til hoffuedet wdj giend. Men hand stal sig paa hannem men hand motte sagt hannem ehrlich till, wansagt hor det haffde gaaet.

Niels Kaldhauge proffuit ved ed, at hund sagde wdj li[g]wachen til hannem at en fredags morgen som hand stod op aff sengen och gich till offuen, da kom offuer hannem {en} som en kald vassbøtte wand, lige som det kunde werre offuer hannem slagen. Fra den stund fich hand sin sygdom, och forregaff at Michel slog hannem et slag.

Hans Duergedall proffuit at hand var wdj ligboren effter *bemelte* Niels Pedersen. Sagde Anders Moe som war den *salige* mans suoger, om saa uar at hand schulle dø aff nogen mandtz handewerch, da war det synd det schulle bliffue wløndt. Da suaret quinden Nielsis effterleffuersche, ney Gud hand fich ikon et hug aff broderen hindis ellig wed naffn Michell[!].

Herimod forregaff den *salige* mandtz quinde Maritte Johansdaatter at 12 dager effter at hindis mand war wdj klammerj med Thorger Ølness och Michel schaffer paa Femmeret bleff hand syg och strax fich det saa hefftig at hand och spøtte storre støcher leffret blod. Och war saa hart wdj hans liff som der kunde werre et nøste[?] och war løss och mentte at det war leffret blod. Och paa dj 12 dages tid gjorde hand sit arbieyde som till førrens. Men den tid hand kom hiem fraa *bemelte* Fiemmret, da sagde hand til hans quinde at Thorger haffde ner stollet hans liff aff, och slog hans hat aff, och thog hannem wdj hans haar, och daa kom Michel schaffer och slog hannem et ilt slag bag wdj hans nache men iche saa horned det uar.

- 16b Siffuer Pederssen Hyllesschar haffde wdj rette ladet steffndt Johannis Bernsen, for en lege koe som Siffuers fader haffde sat paa lege hos Aamund Barsness. Och Christen Qualle proffuit at Aamund Barsness sagde till hannem at hand war Lauridtz Pederssen en kiør schyldig och sagde at hand ville gjørre sit beste och betalle hannem den, saa at hans quinde schal iche faa det at vide, och *bemelte* Lauridtz Pederssen bleff wdschreffuen wdj *Kongelig Mayestets* tienniste och kom inttet vdj giend och Siffuers fader arffuit hannem vdj giend. Olluff Houge proffuit at Aamund Barsness bad hannem lege 2 meller korn vd till Siffuers fader wdj kolege, och bad at hans quinde iche schulle faa det at vide. Och *bemelte* koe haffuer *bemelte* Siffuer Hyllisschor kreffuit paa schiffte effter *bemelte* Aamund Aaberig[!]. Effter denne sags forregiffuende leylik[*hed*] efftersom det befindis wed proff at hans {sal} fader {war} haffuer en koe at fordre aff den *salige* mand Aanund Aaberig[!] och legen at werre betalt. Och Johannis ingen proff kunde beuise at *bemelte* koe enu haffuer werret betalt, wiste wi iche rettere end *bemelte* Johannis schal betalle aff fellis boen effter *salig* Aanund Aaberig[!] *bemelte* kiør till Siffuer Pederssens fader.

Gøder Pederssen haffde wdj rette ladet steffndt Ingebrigt Rasmussen formedelst hand haffuer begaaet et legermaall paa {...} Thorestad, som ehr welbyrdig Iffuer Windtz goedtz.

Hortill bemelte Ingebrigt Rasmusen forregaff hans {tientte} war hoss hans fader som boede paa Kongsteg i medlertid hand belaa Anne Nielsdaatter som tientte paa Thorrestad.

Och Gøder Pederssens fuldmegtig Anders Federssen formentte at huis bøder som paa kunde komme, war forfalden till Hans Welbyrdigheedz {hosbonde} som goedset eger.

Ingebrigt Rasmusen fremlagde Diderich Buschis beuis at hand haffde affsonnet med hannem och ehr bemelte sedel saalydendis som følger.

Kiendis ieg wnderschreffne at haffue annammet med Ingebrigt Rasmusen paa Hans Mayestetz wegne for it legermaall, hand med Anne Nielsdaatter haffuer begaaet, och hand mig for samme sonning haffuer thill fridtz stillit. Til witterligheed wnder min egen hand etcetera. Sogendall den 12 Nouember 1647.

Diderich Busch Egen hand.

Denne sag hen vist, at Diderich Busch steffnis for sin tilbørlig dommere, da derom at gaaes huis loug och ret kand medføre.

- 17a Peder Jensen haffde wdj rette ladet steffndt Olluff Seeberig formedelst hand paa 6 aars tid haffuer bod paa hans grund och ingen grundelege giffuit hannem. Horforre hand setter wdj rette om bemelte Olluff iche strax bør entuige bemelte pladtz och huis huser som paa grunden staar iche er forbrøt til hannem, med videre.

Olle møtte wdj rette och forregaff ey kunde benegte jo med Peder Jensen at werre forligt med hannem for huer aar 1 Rixdaller, och dermed at restere, och badtz gerne at hand motte beside bemelte pladtz.

Forrette aff sagt ar bemelte Olle schall betalle hannem bemelte resterende grundelege inden aar och dag at betalle, och dersom det iche effterkommis da schall huserne verre forbrøt till Peder Jenssen och findis wdj alle maader som det sig bør. Bleff dj wenlig forlig siden at Olle schal fløtte fra bemelte pladtz til wor, och tage huserne med sig, och {gellen} grundelegen effterlod Peder Jenssen.

Thill laugtinget er neffndt Anders schomager och Johannis Stennegiem, som schall giørre derris laugtings eed.

Christoffer Gerssen i ligemaader til spurde almuen {iligemaader} lige till[?] fald, som hand til spurde almuen aff Norum schibrede. Hor till dj gaff sambtlig det samme suar, och vil werre gestendig nor paa eschis.

Lensmanden Siffuer Aaberig til spurde menninge almue om nogen wed hannem noget at beschylde i medlertid hand haffuer werret lensmand i dette schibrede. Hortill menninge almue gaff hannem et gaat schodtzmaall at hand haffuer schichet sig ehrlig och well, och ingen haffuer sig offuer hannem at besuerge.

Andfind Helleque haffde wdj rette ladet steffndt hans quindis steffader Tholloff Nødsetter for noget odels goedtz ligendis wdj Norfiord i en gaard kaldis Saaremb som hand haffuer solt. Och bemelte goedtz haffuer bemelte

Andfinds quinde Brigitte Andersdaatter arffueligen til falden effter hindis salige fader Anders Olssen.

Frem kom bemelte Tholløff Nodsetter som haffuer werret formynder for bemelte Brigitte Andersdaatter och forregaff at haffue solt til Olle Soremb boendis i Norfiord 12 *mercher* smør och der paa betalt 6 Rixdaller och en børs for 2 Rixdaller och aldrig videre derfor i nogen maader haffuer bekommet eller oppeborret, och det wed sin høygeste ed bekreffted. Och huis videre haffuer bemelte Andfind at fordre hos bemelte Olle Olssen Soremb for bemelte goetz, och rester en nu 4 *mercher* goetz i bemelte gaard och landschylden paa langsommelig tid at verre vbetalt.

- 17b Anno 1649 den 12 Martij holtis ting paa Quamme tingstue wdj wdj[!] Soluerens schibrede da almindelig worting holtis. Hos werrendis erlig och wellacht mand Christoffer Gerssen *Kongelig Mayestetz* fugit sammestetz. Dombs mendene ehr Anders Moe, Ogen Houge, Hermand Alme, Ørriens Groff, Peder Soluig och Aamund Quamme, laugretismend i bemelte schibrede. Hoswerrendis bonde lensmanden och flerre gaat folch som tinget søgte.

Anders Tholløffssen Eggeberig haffde wdj rette ladet steffndt Guldbrand Endresen saugmester, for en jord som hand haffuer lagt aff Matias Jacobssen, ombus mand offuer Lille Kaldhauge, och hand selff til førrens haffuer lagt bemelte jord aff Matias Jacobssen.

Frem kom Guldbrand Endresen och forregaff at klocher sønnen som haffde bemelte halffue part wdj Lille Kaldhauge, haffde opsagt hans brug for hannem och giffuit hannem 5 ½ Rixdaller wdj opsagde penger. Och frem wiste hans bygselsedel som war daterit 1649, och sagde at haffue giffuit hannem wdj bygsel for ald jorden 8 Rixdaller. Doch Samuel klocher at bruge den halffue part wdj hans liffs tid.

Iligemaader frem wiste och Anders Tholløffssen bemelte Matis Jacobssens bygsel sedell daterit Bergen den 8 December 1648, huilche bege bygsel sedeller for retten bleff lest och paaschreffuen.

Niels Samuelssen som jorden haffde opsagt iche møtte, ey heller nogen som lyste hans loughlig forfalds winde. Bleff til dømbt steffnefald effter lougen.

Da effter vit løfftig parternis muntlig forregiffuende er Anders och Guldbrand saugmester bleffuen wenlig och welforligt i saa maader, at Samuel klocher sambtychet Anders Tholløffssen at bruge den halffue part i hans jord effter hans bygselsedels indhold, och derpaa rachte dj huer andre hand. Och bemelte Anders schal giffue Guldbrand saugmester 6 ½ Rixdaller och betalle til ombusmanden for tho aars landschylde som bemelte Niels Samuelsen med resterer. Dj 4 Rixdaller bleff strax betalt och dj 2 ½ Rixdaller schall hand betalle till høst och der imod schal Guldbrand aff staa hans første bygsels ret til Anders. Och i alle maader

- 18a bleff uenner och welforligt och derpaa {racht} gaffue dj huer andre hender.

Gunder Ryseland wdj Sogendals schibrede haffde wdj rette ladet steffndt Olle Olssen boendis paa Lomemb haffde wdj rette ladet steffndt[!] for 6 Rixdaller opsagde penger som hand hannem loffuit haffde for 1 pundtz lege ligendis wdj Oppemshougen som hand sagde op for hannem.

Thill sagen at suare møtte wdj rette bemelte Olle Olssen som forregaff at war forligt med bemelte Gunder for sex aar siden wdj første bygsel for bemelte

pundz lege at giffue hannem 10 *Rixdaller*, dj sex daller at betalle till {till} Hans Klaussen och dj 4 *Rixdaller* till hannem selff, och efftersom *bemelte* Gunder trengtte till penger at lege Ryseland for war hand siden begierendis at hand kunde bekomme *bemelte* 10 *Rixdaller*. Huilche 10 *Rixdaller* Gutorm Borsache betalle til Diderich Busch effter Gunder Røsselandtz begiering, och Diderich schulle lege *bemelte* Rysseland till Gunder.

Gunder Ryseland berobbet sig paa proff och winde nemblig Marskos[!] Aareuold, Siffuer Suegum, Karell Veumb.

Sagen op tagen til nest och kommendis ting, da at førre sinne proff at beuise at *bemelte* Olle haffuer loffuit hannem *bemelte* 6 *Rixdaller*, och dersom det iche scher da schal Olle werre fri for hans kraff.

Aagate Jacobsdaatter haffde wdj rette ladet steffndt Estred Lambridaatter for w-erlig tillegelse. Ey møtte, ey heller nogen som gjorde hindis loughlig forfald. Ehr till dømbt at bøede steffne fald effter lougen.

Kongelig Mayestetz fougit Christoffer Gerssen fredlyste Kongelig Mayestetz schouger i Solueren.

Aschel Kiøss till spurde Olle Ellingsen boendis paa Waldager for retten om hand wdj nogen maader ved hannem andet at beschylde en det som ehrligt ehr saa velsom i medlertid dj haffuer bod och verret grander sammen.

Hortill Olle Walager suaret hand iche wed hannem noget andet at beschylde en det som ehrligt ehr.

Thill laugtinget ehr neffndt Poffuell Holsetter som schall giørre hans laugtings ed.

- 18b Anno 1649 den 14 Martij holtis almindelig worting paa Lunde tinge stue wdj Marifierd schibrede. Hos werrendis *erlig* och welacht mand Christoffer Gerssen *Kongelig Mayestetz* fougit sammestedtz, sambt bondelensmanden Poffuel Lunde och menninge almue som tinget søgte. Dombsmend som retten betientte ehr Thorsten Espe, Siffuer Suegum, Jens Thøruig, Haluer Joranger, Olluff Joranger, Lasse Lj och Thruen Joranger, æd soren lough rettismend wdj *bemelte* schibrede.

Erschinneth for retten erlig acht och welforstandig mand Lauridtz Søffrenssen, som till sportte Estred Lambridtzdaader om hund i nogen maader wed Aagaatte Jacobsdaatter som tienner Berrendt Nagell at beschylde eller wed nogen schel eller ret till huis som hund *bemelte* Aagaatte til førrens schelt och till lagt haffuer. Hund schulle bekende och sige sin sandheed derom, efftersom *bemelte* Aagaatte Jacobsdaatter haffuer tuende ganger ladet steffndt *bemelte* Estred Lambridtz daatter wdj rette, och hund iche haffuer willet møt men nu goed willigen møtte, och gansche benegtet och fraagich huis ord och talle som hund til førrens i mod Aagate Jacobsdaatter haffuer ladet falde, der till ingen schel eller ret {der till} wiste wdj nogen maader men huis som talt kunde werre aff hinder, war scheed aff hastmodigheed, och wbesindigheedts talle.

Huilche erklering Lauridtz Søffrensen paa *bemelte* Aagaatte Jacobs daatter denne gang paa hindis wegne war fornøget med, och effter *bemelte* Estres erre

och lembpe iche wille effter strebbe, formedels gaat folkis i mellum handling och forbøn.

Effter hindis ærklering hund sagde sig iche at vede *bemelte* Aagatte andet at beschylde end det som ehrligt, christeligt, sømmeligt och gaat, som en erlig pige wel egner och anstor wdj alle maader.

For fattigdom schyld ehr *Kongelig Mayestetz* sigt och sagefald for *bemelte* forselse aff *Kongelig Mayestetz* fouigt Christo[ffe]r Gersen effterlat, och forbemelte Estred iche saa offtere med schelderj i mod hinder at lade falde som scheed verit haffuer, saa frembt hund derfor iche vill lide for alt.

- 19a Magne Lassesen Falkegere war wdj rette steffndt for medelst thre kniffsting som hand haffde begaaet paa Lasse Endressen paa marchen wed Veumb.
Magne møtte wdj rette och aff sonnet med *Kongelig Mayestetz* fouigt at bøde till *Kongelig Mayestet 7 Rixdaller*, for huilche *bemelte 7 Rixdaller* Errich Mellum och hans broder Thorsten Lassesen Jordanger war goed forre til høst at betalle.

Her Matias Lemmeke haffde wdj rette ladet steffndt Adle Oppem och hand iche møtte, ey heller nogen som paa hans wegne som lyste hans loughlig forfaldtz winde. Ehr till dømbt at bøde steffne fald effter loughen.

Madtz Søffrensen haffde wdj rette ladet steffndt Olluff Jonssen for 2 *Rixdaller* 1 ort som hand haffuer verrit hannem schyldig paa 4 aars tid. Satte wdj rette om hand iche inden loughens forreuisende tid bør at betalle eller wordering wdj hans boe.

Til sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Olluff Fit som iche benegte kunde io dermed at restere. Sig forretten opleweret till nest kommandis høst at betalle {eller} och dersom det iche effter kommis da vordering wdj hans *bemelte* geld at wdsøge, och nu strax for retten betalle 1 ort.

Olluff Hunshammer haffde wdj rette ladet steffndt Samsund Nielssen, at paa hørre huis breffuer och bescheder hand haffuer bekommet fraa salig Peder Posche denne languarig trette andrørende dennem wdj mellum.

Da befindis effter den schriffth som Peder Posche haffuer vdgiffuit at Olle Hunshammer och Michel Jonssen haffuer oppeborret 5 *Rixdaller* i penger, tho tønder korn for 5 *Rixdaller* och 4 allen røt engelsche klede som dj haffuer annamet paa derris hustrues fader Jens Samsunssens wegne, som war daterit Bergen den 17 Junij Anno 1624.

Och efftersom *bemelte* Jens Samsunssen til førrens haffuer solt till salig Hendrich Nitter en hans jorder Tandle i Gubne ligende, och {efftersom} en del proff och windisbyrd haffuer proffuit at *bemelte* Jens Samsund[!] haffuer beklaget sig for sin hongersnød, och sine grunder och breffuer at werre borte, men doch iche haffuer giffuet Olle eller Michel sag, at dj haffuer taget dem w-loughlig.

Efftersom Knud Lunde proffuit

- 19b at hand kom gangendis da laa Jens Samsunssen paa marchen wed Marumb, och Jens sagde till Knud Gud bedre mig, ieg suelter wdj hield, mit goetz ehr borte, mine grunder i Bergen ehre bortte {i Bergen ehr bortte}, mit zignette och odelbreffuer ehr bortte, men ieg men at mine mouge haffuer dennem bortte[!]. Widere sagde hand sig iche at proffue wiste.

{Guld} Effterschreffne proff haffuer til førrens wndet paa Dalle tingstue 1643 den 17 October som følger.

Guldbrand Lad proffuit at hand kom ind paa Marum til salig Jens Samsunssen, som war Samsund Nielssens fader faader, och hørte at hand beklaget sig en loss at werre opbrøt for hannem, men iche sagde huem det haffde giort.

Axel Raaumb proffuit at hand kom ind till salig Jens Samsundssen paa Marum, och wdj stuen sad den salige mandtz daatter Magdalene Jens daatter och beklaget at Olle Hunshammer och Michel Jonssen Mieldum haffuer w-louglichen bortte worris odelsbreffue, men wi haffuer inttet.

Lasse Wernerssen proffuit och wandt at hand kom paa Marum och hørte at salig Jens Samsunssen sig beklaget at werre en bedaget[!] mand som Gud och alle mand wed. Och nu inttet gaat haffuer at hielpe sig med. Och sagde at hans mouge haffde forkommet hans odelsbreff i Thandle andrørende. Och dersom de *forschreffne* breffue iche haffde bort taget kunde hand dem vdset och bekommet noget derfor och hielppe sig med. Widere sagde de[!] sig iche at proffue viste.

Noch proffuit Siffuer Suegum at hand och salig Knud Wnderhougen och Siffuer Simenssen Ødegaarden war befallet aff fougden som den tid var nemlig Simen Nielssen for 21 aar siden schulle wdj beschichelse uis til spørge *bemelte* Jens Samsundssen om hans mouger nemblig Olluff och Michel haffuer thaget hans breffuer fra hannem wden hans loug och minde. Hortil Jens {suaret} Samsunsen suaret at hand haffuer selff leffueret breffuerne i derris hender och *bemelte* hans moge ingen breffuer fraa hannem taget haffuer wden hans villie och minde.

Siffuer Simenssen war ey til stede men i Lerdall.

20a Och wdj rette lagde *bemelte* Olluff Hunshammer en sedel fra Simen Nielsen som ehr daterit Solueren den 7 Martij 1644 dis indhold som Siuard Suegums proff om formelder.

Och efftersom Samsund Nielsen eschet dom wdj denne sag, da wed wi iche anderledis i denne sag at kende, end *bemelte* Samsund Nielssen steffner salig Hendrich Nitters arffuinger, paa huis odel eller pantte preffuer[!] som salig Jens Samsundsen til hannem pandt eller solt haffuer, at i den sag kand derom daa gaaes huis ret {ehr} och billigt ehr effter lougen.

For det andet ehr oprettet en loughlig contract och forligelse Anno 1644 den 20 Martij mellumb Olle Hundtzhammer och Samsund Nielssen at denne sag dennem wdj mellum at werre venner och velforligt om, en aff talt sag wdj alle maader, som findis widere paa folie 80 huilche contracht wi iche kand wnderkende, men bør holdis effter Norgis log. Efftersom da bleff loffuit aff Samsund Nielssen ey Olle at effter strebe uille; om *bemelte* Olle och Michel kunde beuise *bemelte* breffue aff salig Jens Samsundsen uar offuer leffueret och med hans villie at selge til salig Hendrich Nitter, och de penger kom salig Jens til goede som en nu ey beuist ehr, och til denn tid at giørre beuisligt.

Neffndt till laugtinget at giøre hans loug tings ed nemblig Biørn Echum.

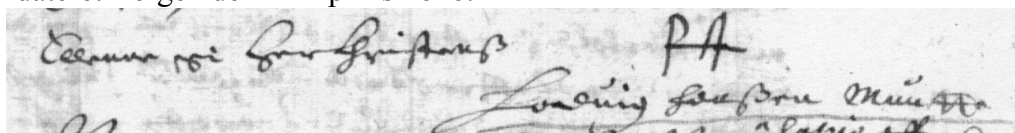
Anno 1649 den 16 Martij holtis almindelig worting paa Dalle tingstue wdj Lyster schibrede. Hos werrendis erlig och welacht mand Christoffer Gerssen *Kongelig Mayestetz* fougit sammestedt sambt bonde lensmanden Olluff Sørumb och flerre gaat folch som tinget søgte. Domsbmendene som rentten[!] bettientte ehr Peder Schildum, Olluff Lerumb, Narffue Ottum, Ingebrigt

Schagen, Knud Herre, Pouell Fortun, Dyre Raaumb, Haluer Dregnj, Thorben Ness, Niels Søffde, Anders Kaldhauge, Peder Soluig och Johannis Fortun.

Lauridtz Søffrenssen haffde wdj rette ladet steffndt Bottell Haffreberig och hand iche møtte. Olle Lerj giorde hans loughlig forfalds vinde at hand bleff syg.

Kongelig Mayestetz fougit haffde wdj rette ladet steffndt Thommis Optun for {et kn} medelst hand haffuer schoret Olle Optun paa hans nesse. Op sonnet for retten at bøde til *Kongelig Mayestetz* 3 Rixdaller.

- 20b Ellenne salig Her Christens wed hindis fuldmegtig Iffuer Nielsen F[?]ahamer haffde wdj rette ladet steffndt Peder Qualle for den jord som hand paabor som hand formentte paa hindis vegne, at Peder Qualle schulle giørre *bemelte* gaard rødig effter *Kongelig Mayestetz* breffs gemess, preste encher bør at nyde och bruge med widere. Och wdj rette lagde *bemelte* Iffuer Nielssen hans fuldmacht dateret Qualle den 22 Februarij 1649, at hand paa hindis wegne som en fuldmegtig at suare. Noch wdj rette lagde *bemelte* Iffuer Nielssen en schrifftelig contracht och forligelse at *bemelte* Perder[!] Qualle och salig her Christens effterleffuersche schal huer haffue den ½ part wdj Qualle, och nor hand kand faa en anden gaard wden bygsell igen med widere dis indhold, dateret Bergen den 22 Aprilis 1646.¹

Noch wdj rette lagde *bemelte* Iffuer Nielssen copie aff Hans *Kongelig Mayestetz* breff preste encher, en aff preste bollens jorder at beside wdgiffuit Anno 1648 den 29 Augustij.

Her foruden ehrbød *bemelte* Iffuer Nielssen en anden jord igen, nemblig Prestejorden i Gubne doch for sin fulde bygsell at lege aff Her Mogens Schanche, och war endelig domb begierendis med videre hans foregiffuende.

Thill sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Peder Qualle som forregaff gjerne *bemelte* contracht at wil holde och effterkomme, och {sagde} ehrbød sig gjerne at vil fløtte fra Qualle, nor Ellenne salig Her Christens wil forschaffe hannem en anden jord wdj giend lige saa møget wdj løbetallet som den er som hand nu paabor wden penger, ellers sagde sig at beside *bemelte* hans jord. Och wdj rette lagde en sex mens dom aff mig och dannemend wdsted haffuer paa Dalle tingstue wdj Lyster, at hand schal beholde och ny[de] *bemelte* hans jord som ehr datterit Dalle tingstue den 10 Martij 1646, och formentte at hand bør nyde sin jord efft[er]dj *bemelte* {contrach} domb och contrach til førrens ehr oprettet, før *bemelte* *Kongelig Mayestetz* breff om preste encher er wdgaæn med widere hans forregiffuende.

- 21a Da effter denne saugs forregiffuende leyligheed, efftersom det befindis {och} en w-kaseret dom wdj rette legis, sambt en loughlig contracht och forligelse effter dommen war gaen, ehr oprettet, och Peder Qualle nu joe til bydis, doch

¹ Attgjevinga av namnetrekka frå den aktuelle sida. Bumerket til Per Kvale kan sjå ut som om det viser PA, men etter Lars Øyane: *Luster. Gards- og ættesoge* II, s.104, heitte han Per Rasmusson.

Dei øvrige namnetrekka er Ellenne *salig* Her Christens og Loduig Hanssen Muntte. Ein må vera merksam på at det ikkje er signaturane til dei respektive personane, men ei attgjeving av desse.

for fuld bygsell, huilchet hand iche vill {effter komme} ingaa, med mindre hand for en jord vdj giend vden penger. Effter *bemelte* motiffuer wiste wj iche i denne saug at kende eller dømme men *bemelte* saug hend vist for sin til børlig offuer dommere, och derudj bør at indicere och kende huis billigt och ret ehr.

Olluff Bergum haffde wdj rette ladet steffndt Knud Fegum at paahørre huis proff och winde hand i mod hannem kunde haffue at førre.

Da frem kom Johannis Aamundsen som proffuit wed fuld ed, at hand foltis med Østen Knudssen som ehr Knud Fegumbs sønd fraa Fegum paa Dalsørd och dj taltis med huer andre och [*hand*] sagde til Østen i haffuer goed febede. Hortill Østen suaret det ehr well goed bede, men Bergumbs øgger eder det op. Johannis sagde kand dj iche gerre. Hor till hand suaret ney, med Anders Bergum haffuer et brundt schyd saa snart dj sleper det fra aaren da løbber det der hend, hund gaar iche fra før, før hund for den samme weg som den suarte øg for, hor for den. Hortil hand suaret wi kørte tre øgger wdpaa broen aff støllen och da falt broen ner med dennem. Bleff øgerne borte sagde Johannis. Hortil Østen suaret dj to slappe men den tredie bleff bortte. Findis videre proff paa det 10 blad.

Horforre *bemelte* Olluff Bergum satte vdj rette om hand iche bør lide derfor effter Norgis loug.

Thill sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Knud Fegum och Østen Knudssen som forregaaff det iche at haffue giort, med videre derris forregiffuende.

Effter *bemelte* proff viste wi iche rettere at kende end *bemelte* Knud och Østen, jo bør til nest kommandis ting louguerge sih huer selff tredie, dj herudj at verre v-schuldig effter Norgis loug *Lans Leye Balchen 35 Capitel* och der som det iche effter kommis da at betalle schaden

21b Knud Fegumb med hans sønd bleff forligt med Olle Bergum saa at *bemelte* Knud schall giffue hannem 2 ½ Rixdaller. Der med bleff dj wenner och welforligt och denne sag, at [*verre*] død och machtisløss i alle maader.

Lauridtz Søffrenssen haffde wdj rette ladet citeret Knud Fegum for nogen restandt, som hand schulle verre Peder Nielssen schuldig, och herudj war domb begierendis.

Knud Fegum møtte wdj rette och forregaff at will førre proff och winde *bemelte* schuld at verre betallet. Sagen optagen til nest kommandis ting.

Olle Bergumb i ligemaader war steffndt for hand iche wille fløtte Iffuer F[*I*]ahammer. Olluff møtte wdj rette och forregaff at vill beuisse at hand schichet en husmand offuer till Iffuer at hand selff schulle tage en husmand och førre sig. Hand wille selff betalle hannem. Sagen optagen till videre probs forhør.

Johannis Findssen haffde wdj rette ladet steffndt Dyre Raaumb for tu aars landschylde, som hand med resterer aarlig 6 *meller* korn horforre hand formentte at verre sit eget nest at beside med videre hans forregiffuende.

Thil sagen at suare møtte vdj rette *bemelte* Dyre Raaumb som forregaff at haffue betalt sin landschuld nemblig et aars landschuld haffuer betalt till Eyner Raaum, och den anden aar landschylde haffuer hand ner sat til Eyluff {Fiøssne} Rønne. Hans bygselsedell haffde hand iche med sig, och Eyner iche selff

møtte. Wiste wi iche paa denne tid at kiende i sagen, men sagen op tagen til nest komendis ting.

22a Gregorius Walde haffde wdj rette ladet steffndt Thommis Thrunssen for en søff som hand schulle haffue tillagt hannem, at haffue kendt sig *bemelte* søff. Til hans proff kom wdj rette nemblig Lauridtz Hageness som søffuen schulle haffue wdlagt och forregaff at det høgre øre war affschoren och kløfft och det venstre war aff schoren, och en bør wnder och inttet var kløfft i. Effte*bemelte* proff kunde ehr faris at *bemelte* søff till kom Gregorius Valde, och der fore Thommis Thrunssen affbad sin forseelse, och forre gaff hand iche wdj nogen maader vist *bemelte* Gregorius Valde andet at beschylde end det som ehrligt ehr, och hand iche viste nogen schel eller ret. Dertill Gregorius Volde for uoris mellum handling och och[!] voriss forbønd schyld effter lod hand hannem hans forseelse, och den søff som hand haffuer schal hand leffuere till bage wdj giend till Gregorius.

Find Boelstad haffde wdj rette ladet steffndt Johannis Bolstad for 3 *Rixdaller* schyld. Det dette at beuiseligt giøre proffuit Elling Bolstad at Johannis quinde Karen Aamunssdaatter sagde til hannem at hund war Find 3 *Rixdaller* och en kyr schyldig.

Johannis møtte wdj rette och sagde ney, at hand iche war hannem mer schyldig end 2 *Rixdaller*. Sagen op tagen til nest komendis ting, och da hans quinde at møde.

Olluff Sørumb {møtte} spurde menninge almue om nogen wiste hannem noget at beschylde i midler tid hand haffuer verit lensmand, hor til almuen tachtet hannem gaat wdj alle maader och ingen viste hannem noget at beschylde.

Thil laugtinget ehr neffndt Jon Bringe och Niels Heltne som schall giørre derris laugtings eed.

Bleff lest et {mageschifte} gaffue breff wdgiffuit aff Maren Thrues daatter, lyden dis paa Anne Anders daatter at werre giffuen tiende gaffue och fierdings gaffue, om saa ehr hindis syschende wille hinde forhindre i hindis arff effter *bemelte* hindis moder nor hund wed døden kunde affgaa, da hund at nyde *bemelte* gaffue, som ehr daterit Laauold den 10 Januarij Anno 1649, wnder Maren Thrues daatter, Mogens Schanche och Søffren Lauridzten til vindisbyrd. Huilche breff ehr saa lydendis som følger.

22b Maren Thruesdaatter salig Anders Lauridtzens effterleffuersche wdj Lyster, kiendis och giør hermed for alle kundt och witterligt at efftersom den allerhøyeste mig och min sallige hosbonde affgangende Anders Lauridzten medt børn och liffs arffuinger begaffuer, horforre horforre[!] hans guddommelige naffn euig werre erret och prissit. Da efftersom nogen iring och misfald wdj blandt mine kierre børn ehr indfalden disuerd, at min kierre daatter Anne Andersdaatter nogen forseelse beganget haffuer wdj hindis egteschab huilchet hinder doch aff sallige høylofflige herre konning Christian den fierde naadigste aff kongelige behagenheed ehr effterlat och stilt paa fri fode igen, och nu paa ny wdj egteschab ehr forset med hindis kierre hosbonde Harmand Errichssen. Daa om

noget w-formodelig effter min død och affgang wdj blandt mine kierre børen kunde indfalde, det ieg hobbis iche schier, schall ey heller dj hende wdj arff noget schulle lade sig tyche at wille for begangen forseelse werre for ner. Daa haffuer ieg nu betrachte och offuerueyet denne wersens ellendige thilstand, at inttet ehr wessere end døden och inttet w-uessere end dødsens time, saa det endelig fornøden ehr at ald huis willigheed foreldre derris børn eller fremmede gjørre wille at saadandt sker wdj derris welmacht. Derforre haffuer ieg nu aff fri willie och welberaad hu wndt och giffuit min kierre daatter Anne Andersdaatter, effter min død och affgang doch med slig condition och wilchor om hindis syschende hinde iche fuld kommelig wdj arff med sig wille inklade (thiende och fierdings gaffue som ehr och schall werre den fierde och thiende part aff alt mit goedtz och formue, som nu med min *sallige* hosbonde ehr afflit, eller och her effter afflendis wordet, were sig entten wdj løssøre eller faste goedtz, inttet med alle wndertagendis i nogen maader, effter som Norgis loug wduiser, nor ald louglig schyld och gield først wordet aff betalt, det daa min kierre daatter och hindis børen førud schall haffue nyde och bekomme førend nogen mine sande arffuinger effter mig nogen arff maa optage, huilchet *forschreffne* ieg aff mine børen och arffuinger, saauelsom aff den gunstige øffrigheed begierer endelig och wryggelig effter rettens gemess at maa bliffue holdet och effter kommet. Dis thill windisbyrd haffuer ieg mit sallige mandtz zignette her neden paatrøgt och med min egen hand wnder schreffuit, saa och wenlig om bedet hederlig och wellert mand Her Mogens Jonssen Skanche och Søffren Lauridtzen med mig till witterlighed at forsegle och wnderschriffue, och ehr gierne begierendis aff den gunstige øffrigheed paa dette sted at *forschreffne* mit gaffue breff paa thinge louglig motte lessis och paa tegnis och wdj thinbogen indförris. Actum Lauold den 10 Januarij Anno 1649.

- 23a Anno 1649 den 28 Martij holtis ting paa Lunde tingstue wdj Marifiord schibrede. Domsbændene ehr Jens Fit, Jens Thøruig, Halduer Joranger, Olluff Joranger, Aarne Oppem och Bendicht Weumb. Hos werrendis erlig och welacht mand Christoffer Gerssen, *Kongelig Mayestetz* fougitt sammestedt, sambt boende lensmanden Poffuel Lunde och flerre gaat folch som tinget søgte.

Wdj rette war steffndt effterschreffne proff och windisbyrd anlangendis en saugmester wed naffn Biørn Olssen, fød wdj Ryfylche, som tientte paa Kinserdals saug for en saugmester, och nu forgangen sommer, søndagen effter pinsdag om afftenen ehr borte bleffuen med bod och alt. Och ehr hans sauggedreng Olluff Biørnssen barnefødt wdj Slire gield paa end gaard kaldis Bede, som wdj rette haffde ladet steffndt effterschreffne proff och windis byrd at Biørn Olssen drog fra *bemehte* saug{en} och iche kom der mer till. Ehr som følger.

Pouell {Olssen} Lauridssen boendis wdj Kinserdall proffuit med fuldgiorde bougder eed, at søndages afften effter forgangen pinsdag kom hand paa Kinserdals saug, och møtte {hannem} Biørn saugmester paa sliperne, och haffde sine beste kleder paa, och hand sportte hannem hor hand wille hend. Biørn suaret ieg vill fare til Orness som snøgeste. Pouell spurde hannem hui wille du iche følge mig i dag den tid ieg spurde dig at. Hortill hand suaret ieg haffde iche det wdj sinde som nu ieg haffuer, och Biørn bad Pouell och hand

wille tage Olle Biørnssen sauggedreng med sig, effter et hart tre till saugen, och Pouell och Olle føltis med huer andre op effter, och haffde Olle en øgse paa {herderne} schulderne at bere, och dj war kommet noget lidet op i bachen lagde Biørn fra landet, och Olluff bleff hos hannem til om kuelden och i medlertid gjorde hand *bemelte* tre ferdig och siden drog det ner med sig till søen.

Mogens Johanssen boendis wed Kinserdals saug proffuit wed fuldgiorde bougder eed at hand kom roendis aff Aardall samme søndags mod quell och saa at *bemelte* Olluff saugdreng kom nergaaendis fra Kinserdall, och streffuit et tre med sig, och haffde en widie deri, somme tid drog hand det och somme tid rulle hand det. Daa war Biørn bortte fraa saugen och hans baad med sig och hand saa hannem inttet komme wdj giend.

- 23b Hougén Olssen wandt at hand laa wed saugen i et nøst med hans quinde och en tøs, och dj saa at *bemelte* Biørn saugmester drog fraa saugen søndages mod quel effter forgangen pinsdag och war dj wed saugen paa tredie dag der effter, och iche saa hannem komme wdj giend.

Ellenne Rasmusdaatter wandt med fuld gjorde bougder eed, at hund rode tuert offuer fiorden, och før hund drog fra landet, da haffde *bemelte* Biørn saugmester laugt fra suagen[!] *bemelte* søndag mod quell. Och hund saa at *bemelte* Biørn drog ind effter det lengste hund kunde øgne.

Søffren Lauridtzen wandt ued sin ed at hand kom til Kinserdals saug och Lauridt Søffrenssen och Christen Nielssen Forre følte med hannem, och en doch war iche Biørn saugmester kommen der siden, dj drog derfra till Mads Christenssen boendis inden {for} for Orness en halff mill som war Biørns losesemester. Och Søffren Lauridtzen til spurde *bemelte* Madtz om hand iche viste hor Biørn saugmester ehr aff bleffuen. Hortill Madtz suaret det maa Olle saugdreng wide. Søffren til spurde *bemelte* Madtz om der inttet war hos hannem aff Biørns goedtz. Hortill Madtz suaret ney {war} hos hannem war inttet. Søffren spurde videre ehr inttet hos dig som hannem til komer. Mads suaret ney hand haffde inttet som hannem tilkom. Søffren spurde haffde hand ingen penger. Mads suaret huis penger hand haffde, haffde hand med sig i en pung. En otte eller tj dager der effter kom Søffren Lauridtzen der effter och da bekende Madz at der stoed en kiste hos hannem som Biørn til kom. Det samme proffuit {och} Lauridt Søffrenssen och Christen Nielssen Forre.

Madtz Christenssen och haffde wdj rette ladet steffndt effterschreffne proff som bleff forhørt wden ed.

Axell Hermandssen, Madsis husmand, wandt at hand kom wd till Mads Christenssen onsdagen effter pinsdag och war begierendis at hand wille brede hanem en baad. Och hand bleff hos hannem til onsdagen i den anden wege, och laa wed døren hos hans quinde om søndags natten och Madz paa bordet, och hans dreng i høysedet, och laa saa i medlertid i dj otte dager.

- 24a Aaxells quinde, Sire Johans daatter proffuit samme ord.

Hoffuer Hanssen som tientte Madtz Christenssen wandt dj samme ord, at hand gich i aarbid lige meed dem, och iche saa hannem siden den 3 pinsdag Biørn drog derfraa.

Anders Siffuerssen wandt at hand drog fra hans hosbonde søndagen effter pinsdag, och ind i fierren, och nonsbell drog till Biørn Echum och begert at kaste med hans nod, och dj spiltes[?] ald natten wdj gennumb, somme tid war dj vde och some tid var dj inde, och i mod dagningen kaste dj med noden, och dj fornamb ingen komme der forbj.

Gertrud Thorresdaatter wandt at hund war hos Madsis quinde paa støfflen och iche war hiemme den nat, der det schede at hand schulle verre bort kommen. Sagen ehr op tagen til widere forhør, om nogen widere proff i denne sag kunde bliffue {for} op fuschet til sagens bedre oplysning, at i dis midlertid den bortte bleffnes slegt til stede kunde komme.

Anno 1649 den 30 Martij holtis ting paa Haffreberig wdj Lyster. Dombsmændene ehr Peder Jørgenssen Schildum, Thorbiørn Ness, Knud Herre, Johannis Fliche, Aarne Bringe och Niels Frachstue, laugrettismend wdj *bemelte* Lyster.

Lauridtz Søffrenssen haffde wdj rette ladet steffndt Bottel Haffreberig formedelst hand seder wlouglig mit wdj derris feebede och aarlig indhegner aff hans march och wdhouger schougen dennem til stor schade och forderffuelse, och formentte hand der iche burde at beside Haffreberig lenger effterdj det ehr iche ret lenge siden den ehr bøgt fra hoffuit jorden, och aldrig til førrens haffuer werret bygt eller nogen ser jord før Bottels formand Størchor ved naffn, der satte sig med beuilling wdj husmands sede horforre hand satte vdj rette om hand iche burde aff staa *bemelte* plads, och den at brugis wnder hoffuit jorden som før werrit haffuer aff Arilds tid, och huis hand billigt burde haffue aff hans første bygsell, herpaa war endelig domb begierendis.

Til sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Bottel Haffreberig, som forregaff at haffue lagt *bemelte* plads aff Simen Nielssen, och sagde sig gierne at ville lade sig forlige med Lauridtz Søffrenssen horom dj ehr bleffuen saaledis forligt som effter følger

24b at Lauridtz Søffrenssen schal giffue Bottel Olssen hans første bygsell som ehr segsten Rixdaller wdj giend, och schal hand beholde Haffreberig wdj dette aard, och loffuit *bemelte* Lauridtz Søffrenssen, at Bottel Haffreberig schal verre nest til huis jorder aff Krokoergoedz louglig ledig bliffuer i dette tilkommendis aard, for en lidelig bygsell at lege och huis jorder som kunde falde louglig ledig entten aff Kongelig Mayestetz jorder eller kierchens, da loffuit *bemelte* Lauridtz Søffrenssen at wille forhielppe hannem saa wit hannem mugligt kunde verre och nor *bemelte* Bottel tredie aars tage ehr forfalden som ehr til nestkommendis aard 1650, da schal Haffreberig rødig och ledig verre wden ald forhindring i alle maader och foruntte *bemelte* Lauridtz Søffrenssen, at Bottel Olssen schal beholde stuen, nøsted och quernhuset fri och frels at selge och aff jorden at førre nor hannem gaat syffnis wden nogen wederlaug, och der paa rachte dj huer andre hender at saa i alle maader schal holdis som forskreffuit star och bege at besegle denne contracht om dj vil haffue den beschreffuen.

Anno 1649 den 14 Junij holtis ting paa Qualle. Dombsmændene ehr Hoffuer Ness, Jon Ness, Dyre Raaumb, Iffuer Høyumb, Thorbiørn Ness och Johannis Søffue, ædsoren laugrettismend wdj Lyster schibrede. Hos werrendis erlig och velacht Christoffer Gerssen Kongelig Mayestetz fougit sammestedt, sambt bonde lensmanden Christen Nielsen och flere gaat folch som tinget søgte.

Erschinnnet for retten erlig och gudfrychtig quinde Ellene *sallig* Her Christens som wdj rette haffde ladet steffndt Peder Qualle, formedelst hand iche vill och

rødig giøre *bemelte* gaard Qualle, som till førrens er wdlagt til preste enchers resedens och det effter worris aller naadigste Herre och Kongis wdgiffne breffs beuilling, som for retten bleff [*lest*] och paa schreffuen. I lige maader frem lagde hund en suplication till worris gunstige *welbiurdige* fromme slodtz herre, erlig och *welbiurdig* mand Offue Bielche, formellende om samme leyligheed,

25a ehr[?] dateret Qualle den 6 Aprilis Anno 1649, hindis egen hans wnderategnelse. Worris gunstige *welbiurdige* slodtzherris suar paa *bemelte* suplication ehr saa lydendis. Saa frembt der findis nogen aff *Kongelig Mayestetz* jorder ledig da schal fougden Christoffer Gerssen strax forschaffe Peder Qualle en jord wden bygsell, lige saa stor som den hand møster wdj den nu hans paaboende jord. Paa det at denne preste enche kand niude sin ret. Mens dersom ingen Kongens jord findis nu ledig, da schal enchen stille hannem til fris med penger effter dannemens kendelse, och siden *Kongelig Mayestetz* fougit Christoffer Gerssen at forhielpen hannem til den første *Kongelige* jord igen der bliffuer ledig for billig bygsell. Actum Bergenhus den 24 Aprilis 1649. Offue Bielche *Egenn Haand*. Som och forretten bleff *lest* och paa schreffuit. Satte hund derforre wdj ald rette om hund iche bør nyde *høybemelte Kongelig Mayestetz* vdgiffne breff och worris gunstige slodtzherris schrifftelig befalling, och war endelig dom begierendis.

Thill sagen at suare møtte *bemelte* Peder Qualle wdj rette som foregaff iche at werre loughlig steffndt och kallet. Hand bleff till spurt aff loughrettet om hand goduillig ville plege lough och ret i denne saug, och suare till hans vederpartis forregiffuende. Hortill hand suaret jae hand det giørre wille, i ligemaader om noget befandtz i *bemelte* suplication andet en den del som sandferdig ehr, hand wille sige frit wd *etcetera*. Hans andsuar det iche wdj nogen maader kunde sige, men forre gaff at haffue wdlagt 50 Rixdaller, 1 valders økse[?], 2 flamsche hønisuord, en grimme, et besel och en buch i førstebygsel. Hand bleff till spurt om hand det beuise kunde hand *bemelte* bygselpenger wdgiffuit haffuer, hortill hand suaret hand det iche haffde behoff, hans ord star vel till troendis.

Heri mod frem lagde *bemelte* Ellenne *sallig* Her Christens den *sallige* mans *regenschabs* jorde och inkobst bog. Befands med den *sallige* mans egen hands opschreffuit at Peder Qualle haffuer lagt *bemelte* gaard 1619 for 39 Rixdaller

25b 1 buch effter derris contracht och war dj endelig domb begierendis.

Da formedelst mellum handling och intersion och forbønd schyld till Ellene *sallig* Her Christens at hand motte beholde det halffue brug i dette aar, at hand i medlertid kunde søge och forhørre sig jord paa andre steder. Haffuer hund med sougnepresten hederlig och vellert mand Her Mogens Schanche hindis neste sougerschab, med hinder om sier herom beuilget, paa det at alt uitlefftig klammer och trette kunde dempis och forbigaas (worriss begiering aff hinder ehr sambtycht).

Peder Qualle her i mod forregaff hand wille vel dermed werre fornøget, doch om hand bekomer jord wdj giend och war hund endelig domb begierendis, huad hund schulle giffue hannem aff hans førstebygsell for det halffue brug wdj giend, och det effter worris gunstige slodtzheris schrifftelig befalling, och siden at giørre *bemelte* gaard for hinder rødig, med widere derris forregiffuende.

Da effter till talle giendsuar och denne saugs forregiffuende leyligheed, efftersom wdj rette legis worris allernaadigste Herris och Kongis wdgiffuende

beuillingsbreff, at preste encher schal haffue den beste jord aff prestebollens jorder och bonden hans bygselpenger wdj giend. *Bemelte* breff ehr daterit Christiania Anno 1648. I ligemaader ehr *bemelte* Quall til førrens wdlagt at schall werre preste enchers resedens och *bemelte* Peder Qualle formedelst gifftermall med en preste enche ehr indkomen paa *bemelte* gaard, och hund lenge til førrens ehr wed døden affgangen. Sameledis wdj rette legis worris gunstige *welbiurdige* frome slodtzherris schrifttelig befalling, at Peder schall haffue sine bygsell penger vdj giend effter dannemens loughlig kendelse och *Kongelig Mayestetz* fougit Christoffer Gerssen hannem igen at werre beförderlig med den første *Kongelig Mayestetz* jord som ledig bliffuer, med widere dis indhold.

Wiste wi iche rettere herom at kende end *bemelte* Ellene sallig Her Christens schal til forpflicht werre

- 26a at giffue Peder Qualle 18 *Rixdaller* som ehr den fulde $\frac{1}{2}$ bygsel effter den *sallige* mans bog for det halffue brug i Qualle som hand nu bruger. Den anden halffue part ehr dj til førrens forligt om, och *bemelte* penger schal hand haffue til fordag først kommendis 1650, och till den tid schall hand gjøre gaarden saauit hand nu bruger for Ellene Her Christens rødig, och *bemelte* Qualle gansche entuige och søge jord paa andre steder effter slodtz herris befalling *etcetera*.

Anno 1649 den 16 Junij holtis ting paa Dalle tingstue wdj Lyster schibrede. Dombsmende ehr som retten betiente Peder Jørgenssen Schildum, Johannis Fortun, Andfind Berig, Jon Ness, Aarne Bringe och Knud Herre, lougrettismend wdj *bemelte* Lyster. Hos verrendis *Kongelig Mayestetz* fougit Christoffer Gerssen och flerre gaat folch som tinget søgte.

Erschinneth for retten hederlig och wellertt mand Her Mogens Schanche sougne prest wdj *bemelte* Lyster som paa *Mester* Jonas Søffrenssen lesemester wdj Bergen, hans wegne, effter fuldmachtens indhold haffde ladet steffndt wdj rette Axell i Krogen formedelst hand motuillig inde seder med thre aars lanschyld huder, och effter hans forpflicht loffuit at betalle ald førstebygsellen til en viss tid och dersom hand det iche gjorde da haffue forbrøt sin gord, och ey ehr effterkomet men ennu rester 2 *Rixdaller*; horforre hand formentte att Axell haffuer forbrøt sin jord och war endelig domb begierendis.

Thill sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Axell i Krogen som forregaff at verre en fattigmand, och selff wille forligis med hans ombusmand, men doch om sier ehr dj bleffuen wenlig och welforligt, formedelst worris i mellum handling och intersion, at *bemelte* Axel med goede och sin egen fri willie, aff stoed den halffue gors brug, at Her Mogens paa hans prinsipal vegne till aare maa lege och feste den bort till huem hannem gaat syffnis, och den anden halffue part schal Axel bruge meden hand betaller sin landschyld i rette och i betimelig tid och iche beuiser sig motuillig i mod hans ombusmand. Hans resterende landschyld betalte hand strax och wdj alle maader wel at forennis med den som den anden halue gars brug bekommer. Huilchet hand vdj alle mader louffuit at schal effterkommis.

- 26b Ragnild Jonssen haffde wdj rette steffndt Karen Eyde formedelst hund will forholde at hans moder iche maa besede eller bliffue wdj Wren, och bruge saa uit hans *sallige* fader haffde oprødet, och hannem war for wndt for Høyumbs

jords opladelse til hans broder Iffuer Iffuer[!] Ragnilsen, och wil hinder forschyde, iche at bruge widere en som Karen Eyde nu gaat syffnis med widere hans forregiffuende, och wdj rette lagde en suplication till erlig, wis och welfornemme mand Jacob Hansen, Bergen och Gulletings laugmand om samme leyligheed, ehr daterit Bergen den 29 Aprilis Anno 1649, som for retten bleff lest och paa schreffuit. Ragneld Jonsens hans wndertegnelse.

Laugmandens suar ehr saa lydendis, at soren schriffueren forhielper neruerende fattige enche at hund *forschreffne* ringe pladtz hindis lifftid beholder som mig syffner billigt at werre, och dersom *forschreffne* Ragnilde Jonssen kand beuise at hans fader samme jord haffuer oprødet, da hannem til rette forhielpis effter Norgis loug. Bergen den 2 May Anno 1649. Jacob Hanssen egenhaand.

Till sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Karen Eyde som forregaff at hund med goede ville forunde *bemelte* gamle quinde en tremelling wdj acher, och foder til en kiør at føde, och iche widere. Och fremlagde en contracht som schulle werre oprettet i mellum Jon Rognilsen och hans broder Iffuer Ragnilidsen, och til vitterligheed inført *sallig* Hans Starup, ehr saa lydendis som følger.

Anno 1620 den 7 Nouember bleff Jon Ragnilsen och Iffuer Ragnelsen saaledis forligte at effterdj Jon op lod Høyumb for sin broder Iffuer med sin fri willie, da loffuit Iffuer at forhielpen hannem thil it hus at op sette neden wed søen heller och at fløtte et fra gaardenn och der neden. Doch gaarden wden schade i allemaader och siden Jon at haffue nogen smaller och en koe, sin liffs tid her aff gaardens gres och høe som heder Schone Agers teg thil at op føde. At dette saaledis ehr til gaaen det bekreffter wj baade wnder woris jnsegell, och wenlig tilbedet

27a worris worris[!] hosbond Hans Starup med os och sit boemerche her wnder at sette. Ex Høyumb som fore siger. Som och forretten bleff lest och paaschreffuit, men ey befands Jon Ragnelsens signette her neden vnder, och i steden for Hans Starups fans noget unden trøgt. Om det var hans ehr vi iche viss paa, och ey befands hans egen hand derunden.

Satte *bemelte* Ragnild wdj rette at hans moder war *bemelte* plads nermere end nogen fremett och med hindis *sallige* mand haffde en stor dell oprødet som for war store sten vren och hund iche helder haffde sagt *bemelte* pladz op for nogen, med widere deris ord och talle, och war endelig domb begierendis.

Da effter til talle giendsuar och denne saags forregiffuende leyligheed efftersom det findis at Jon Ragnilidsen haffde en stor dell med hans quinde oprødet, och *bemelte* hans quinde ey *bemelte* pladz haffuer op sagt for nogen fremmet, och *bemelte* contracht ey findis Jon Ragnilidsen signette vnder. Wden allene ...ch[?] wiste vi iche rettere herom at kende end *bemelte* Ragnild Jonsens moder schal lade sig nøye med den tre melling wdj acher och foder till en kiør och nogen smaller, och huis hindis *sallige* mand Jonm Ragnilidsen haffuer oprødet bør hund at nyde sin liffs tid. Och siden gaaes effter Norgis Loug.

Olluff Sørumbis quinde war wdj rette steffndt och iche møtte. Bleff til dømbt steffnefald. I lige maader Haluer Dregnis quinde.

Mads Søffrensen haffde wdj rette ladet steffndt Olle Alme och iche møtte, ey nogen som gjorde hans lough*lig* forfaldz winde. Ehr til dømbt steffnefald effter loughen.

Anno 1649 den 20 Junij holtis ting paa Lunde tingstue wdj Marifiord schibrede. Doms mende ehr Olle Joranger, Haluer Joranger, Lasse Lj, Jens Fit, Bendicht Veumb och Errich Mellum etcetera.

27b Erschinet for retten erlig och welacht och forstandig mand Søffren Lauridtzen, som wdj goed lydeli spurde gamel Knud Aasen huad hannem witterligt ehr om den almindig som liger wed Dalle wdj Lyster.

Hor til Knud suaret at hand nu ehr 90 aar gamel och for 50 aar forleden, den tid her Suend war prest wdj Lyster. Da laa wdj Dalle kierche Øffsterdals Crønike, och der i leste at Øffsterdal haffde fri heste bede och marchet paa Dals Ørren, och Bottel Røne som war 129 aar[!] gamel forregaff for hannem at almindingen wed Dalle laa til Øffsterdallen, och aff mange flerre, samme ord hørt haffuer, som hand {hørt haffuer} forregaff.

Anno 1649 den 20 Junij holtis ting paa Quamme tingstue wdj Soluerens schibrede. Doms mende ehr Thorsten Wingum, Anders Moe, Ogen Houge, Iffuer Kiøs, Lauridtz Ness, Aamund Quamme, Olle Lomemb, Hermand Alme, Knud Molland, Olle Hillestad, Iffuer Hegestad och Lauridtz Hellenen lougrettismend sammestedt.

Bleff wdj rette ført en fange wed naffn Knud Andersen fød wdj Quamsøe paa prestegaarden kaldis Enge som haffde stollet 2 øgser her i schibredet fra Ingebrigt Tang, nu stachet forleden, och et aaklede gaat for 2 *march*, 1 serch fra Gutorm Borsache, och solte den till Niels Sammuelsens quinde och hand bekende at hund bad hannem, at hand schulle fly hinder en serch, och hund wiste at hand stal den och gaff hannem for den en melle korn. Noch bekende *bemelte* Knud Andersen at Peder Iffuersen møste et aar en wog smør och *bemelte* wog smør kom Niels Klochersønd hiem med om natten och ad det op. For det andet møste Fische-Pouel et aaklede, och det tog *bemelte* Klochersønd och satte vdj pandt til Erich Aasen wdj Aardal. I ligemaader fich *bemelte* Knud Andersen en øgse at schulle huge aff Olle Ladtz quern ladset fra.

Niels Klochersøn kunde iche benegte for at [*hand*] lontte hannem øgsen men benegtet hand iche \bad hannem/ schulle stille.

Noch frem kom Olle Batten at hand møste 2 kipper neffuer som laa wed Narue Ladz nøst och *bemelte* dennem bekomet haffuer. Niels hertil suaret at hand fandt dennem paa vandet och redet dennem.

28a Noch frem kom hans egen fader Samuel Klocher som beklaget sig høygelig, at *bemelte* hans sønd som nu i rette staar haffuer mangel gang trengt wand aff hans øger och wden hans loff och minde och widschab stollet en halff tønne och nogen tre binder fra hannem och solt til andre, och worrit hannem en vlydig sønd. Det och presten Her Matias Lemiken och forregaff at Samuel sig tidt och offte for[?] hannem klaget haffuer.

Niels suaret at ege med hans fader huad hand haffuer.

Knud Andersen forregaff at haffue tiendt *bemelte* Niels Klochersøn och der lertte at stille och da laa Niels aldrig nogen nat hiemme wdj hans hus, men kom hiem om natten, somme tid med megell och some tid med koren, hortil Anders Moe och andre aff almuen foregaff dj altid møster aff derris querne men iche wed huem det gjør. Sagen optagen til neste ting.

Bemelte Knud Anderssen gaff sin forpflicht wd aldrig i dette slodzlend effter denne dag schal lade sig befinde wnder hans liffs fortabelse, och hans forseelse for gaatfolkis forbønd schyld aff fougden ehr hannem effterlat. Noch bekende *bemelte* Knud at Klochersønnen[s] quinde lochet Olle Hillestadz pige Maritte N: at stille hans salt, korn och adschillige vare huad som hund kunde bekomme, och hund bar hiemb til dennemb.

Aschel Kios haffde wdj rette ladet steffndt Olluff Laa formedelst hand haffuer wdj hans eget hus slaget hannem, dis aarsage at hand haffde møst et winsne och sagde sig at haffue proff at det haffde werret fundet wdj hans hus wnder hans loffuen som doch hand iche paa den tid kunde beuisse. Doch om sier, formedelst worris i mellum handling, haffuer *forschreffne* Aschel Kios effterladt *bemelte* Ollis forseelse och dj fich huer andre hender at dj schulle werre wener och welforligt wdj alle maader, doch saa at Olle lader hannem werre wbeuaret saa frembt denne sag iche schal staa hannem obben fore, och Olle erkleret hannem iche wed andet med hannem at beschylde end det som erligt ehr.

Anno 1649 den 5 Julij holtis ting paa Eschestrandz tingstue wdj Norumb schibrede. Domsbændene ehr Peder Madsen Fimmeret, Narue Norness, Bottel Norness, Olle Øffstedal, *wunge* Hans Ølmemb och Clemet Wattlestad.

- 28b Willum Thommesen haffde wdj rette ladet steffndt Aarne Fritland for 7 ½ *Rixdaller* 6 *schilling* effter hans *sallige* faders regenschabs bog siden 1637, och hand herom tidt och offte ehr anmodet *bemelte* geld at betalle, men til dis ingen frucht haffuer til wege bracht, hor fore hand [*war*] endelig dom begierendis.

Aarne Fritland møtte wdj rette och forregaff at haffue betalt 5 tylter tømmer och ½ tønne tierre som hand leffueret til {halte} Tommis broder men ey wdj nogen maader kunde beuisse hans andgiffuende sandferdigt at werre men gelden bekende hand rigtig at werre.

Bemelte 5 tylter tømmer befans i bogen at werre indført och hans regenschab at werre aff quiteret.

Da effter til talle giendsuar och denne sags forregiffuende leylighed effterdj hand tillstor och bekender schylden richtig at werre, wiste wi iche rettere herom at kende end *bemelte* Aarne Fritland schal till forpflicht werre inden 14 dager at betalle eller worderring wdj hans boe, horued høy*bemelte* Konglig *Mayestett* affler sin sigt til hende effter Lougen, och kand hand forinden beuisse noget at verre betalt paa *bemelte* *schyld* det aff kortis.

Anno 1649 den 6 Julij holtis ting paa Øffreslinde. Domsbændene ehr loughlig till neffndt aff Lerdall effter slodz herrens befalling, som ehr gamel Mogens Richum, Anders Wold, Lauridtz Houge, Iffuer Wold, Lauridtz Lysne och Johannis Bierchum, laugrettismend wdj *bemelte* Lerdall. Hos werrendis *erlig* och welacht Christoffer Gersen Konglig *Mayestetts* fougit sammestedt.

Erschinneth for retten hederlig och welret[!] mand Her Christen Andersen sougneprest wdj Lerdall, som med worris gunstige och welbyrdige fromme slodz herris schriftelig befalling haffde wdj rette ladet steffndt Elling Øffre Slinde formedelst hand indeseder med tuende aarremoll, och ey haffuer lagt

wdj giend, och 2 aars landschylde. Sammeledis haffuer hand huset och hellet en freløs mand paa nogen aars tid imod hans loff och minde, och her paa var endelig dom begierendis.

- 29a Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Elling Øffre Slinde som forregaff det iche var giort aff motuilligheed med var vdlagt, och hans folch som det førte frem haffde der udj schyld ti dj iche leffueret det till presten sellfuer. Och den fredløse mand haffuer hand iche huset wden paa tre aars tid, och fich for huer aar 1 *Rixdaller*, huilche 3 *Rixdaller* hand ehrbød sig till presten at ville igen betalle.
- Da effter witløfftig parternis muntlig forregiffuende haffuer presten om sier formedelst worris i mellum handling och forbønd schyld, effterladt *bemelte* Elling Frederichsens forseelse doch hand strax i dette aar schal giffue presten en folle goed for 6 *Rixdaller* och et 3 aars gamel nød, och dj 3 *Rixdaller* huselege aff den fredløse mand schal hand och offuer leffue[re] till presten. Der med rachte dj huer anden hender at denne sag schal were en aff talt sag wdj {wdj} alle mader och wenlig och welforligt.
- Sammetid gich wi husemaader. Da befans den enne løe gansche wdøchtig och aff sagt en anden i steden for 6 *Rixdaller* dj tre til ombusmanden och dj thre til at giøre *bemelte* løe ferdig aff ny inden 3 aars tid, och *bemelte* løe till førrens haffuer verrit affsagt.

Anno 1649 den 30 October holtis almindelig høsteting paa Hofflandtz tingstue wdj Aaredals schibrede. Domsmedene ehr Bottel Natuigen, Olle Thørresen Semb, Thommis Asperimb, Errich Sullemb, Johannis Tholsgaard och Amund Nundall, ædsoren lougrettismend dersame stedtz. Offuer werrendis Konglig [*Mayestetts*] fougit Christoffer Gersen dersammestedt.

- Erschinneth for retten Bottel Hermansen [=Hermant Bottelsen] boendis paa Øffstetun som haffde vdi rette ladet steffndt Her Errich Iffuersen sougneprest til Lechanger gielde och proffuist offuer Sogen lend, haffuendis hannem til at talle for en andel jordegoedz som hand formenner at egge wdj en gaard kaldis Holsetter, schylder aarlig 1 ½ løb smør, som *bemelte* Her Errich sig til holder och til førrens aff Aarildz tid haffuer werit brugt wnder fire gaarder til dieris worstøffuel, och for 40 tyffue aar siden ehr optagen och bebøgt først aff en mand wed naffn Egner Gutormbsen som fich loff at motte haffue hussede paa *bemelte* pladz, och siden
- 29b bleffuen den en bygt jord, och sagde at hans fader eder effter brugte en teg nogle aard i *bemelte* gaard och nu haffuer Her Errich sig det alt bemegtiget, och wdj rette lagde en suplication til worris gunstige slodzherris erlig och welbyrdig mand Offue Bielche om *bemelte* legligheed at hand haffuer nogle ganger steffndt *bemelte* Her Errich och iche haffuer møt, med erlig och welbyrdig mand Hendrich Thottis steffninger och war begierendis hans jord motte leggis for billig landschylde, eller at motte fa hans brug vdi giend. Ehr datterit Lerdall den 2 Junij 1649, som for retten bleff lest och paa schreffuit. Welbyrdig Offue Bielchis suar paa *bemelte* suplication ehr saa lydendis.
- Efftersom supplicanten forregiffuer hand nogle ganger at haffue ladet Her Errich Iffuersen Lechanger citeret til retten och doch iche møt belagende en del lunder hand schal sig tilholde som doch aff alders, schal haffue werret brugt och liget wnder hans paa boende jord Øffstetun, och hand och hans arffuinger samme lunder sielff schal werre egendis. Thi vil ieg haffue Konglig

Mayestetts fougit *Christoffer Gerssen* befallet at hand denne hans andgiffuende schal fornemme om den saa befindis ret, och der effter siden hannem saa uit lough och ret ehr, til rette forhielpe. Ieg tuiller doch iche paa nor *forschreffne* Her *Errich Iffuerssen* Lechanger aff suplicanten loughligen giffuis kald och warsel om huis hand hannem kand haffue at tiltalle hand jo billigens retten respecterer. Bergenhus den 16 Junij Anno 1649. Offue Bielche.

Som och for retten bleff lest och paa schreffuit. Noch wdj rette lagde *bemelte* Hermand *Bottelssen* thrende slodz steffninger wdsted wdj erlig och welbyrdig {och we} mand *Hendrich Thottis* tid. Den første ehr datterit den 14 Junij 1645 effter opschrifften befandz at *bemelte* Her *Errich* haffuer møt och suaret effter steffningens andbefalling,

- 30a men ingen soren mend ehr til tinget komen den tid. Der forre er sagen den tid optagen til en anden tid. Den anden slodz steffning ehr daterit den 11 Nouember 1645. Den befandz effter wdschrifften och loughlig at werre lest paa Lechanger, men den tid møtte Her *Errich Iffuerssen* iche fordis aarsager at sallig *Mester Loduig* førige bischob den tid wdj *Bergen*, som steffningen war forfalden wiseterit paa Lechanger. Den tredie *bemelte* slodz herris steffning ehr daterit *Bergenhus* den 14 September 1646 effter opschrifften befandtz den och loughlig at werre lest paa Lechanger, och Her *Errich* nogen ringe tid før steffne dagen forfalden war, da war *bemelte* Her *Errich* inde wdj *Aardal*, kirchen der at visetere och besigte. Da bleff hand gest bøden ind aff *bemelte* Hermand *Bottelssens* werfader *Olle Robberssen* och der bleff offuer illet aff *bemelte* Hermand *Bottelssen* med hug och slag, saa hand der offuer lagdis wed sengen, och fordis aarsager iche kunde møde *bemelte* steffnings wduisende dag. Huilche *bemelte* thrende steffninger och for retten bleff lest och paa schreffuit.

Noch wdj rette lagde *bemelte* Hermand *Bottelssen* et gamme[/t] perme breff paa gamel norsch som bleff paa schreffuit, och hand formentte at werre breff paa en dell i *Holsetter* som en nu \ehr/ w-beuist huad det om formelder.

Och formentte *bemelte* Hermand *Bottelssen* hand burde nyde sin anpart i *bemelte* jord *Holsetter* effterdj hand ehr selff odelsmand til jembjorden *Øffstetun* lige saauel som Her *Errich* ehr *Mittun*, och war endelig domb begierendis.

Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Her *Errich Iffuerssens* fuldmechtig *Ingebrigt Olluffsen* borger och induonner wdj *Bergen* som wdj rette lagde hans fuldmacht och indleg som ehr daterit Lechanger den 26 October 1649 om *bemelte* sagens legligheed

- 30b som och for retten bleff lest och paa schreffuit. Noch fremblagde *bemelte* *Ingebrigt* it richtig schiffte breff effter sallig *Mette Jensdaatter* som stod wdj *Leerdall* 1616, sallig Her *Hans* paa den enne och hans steffbørn paa den anden side. Da befindis at sallig Her *Hans* ehr arffuelig til falden *Holsetter* med videre paa hans lod som {som} schylder aarlig 1 ½ løb smør, och Her *Errich* siden ehr indgiffit med Her *Hansis* effterlatte quinde och *bemelte* gaard ehr hannem saaledis arffuelig til falden.

Her foruden frem lagde *bemelte* *Ingebrigt Olsen* en velfor segllet contracht och forligelse aff soren schriffueren och sex mend som *bemelte* Hermandz fader *Bottel* *Øffstetun* ingaaet haffuer med *bemelte* Her *Errich Iffuerssen* paa *Natuigs* tingstue och beplichter hand sig saa vel som hans grander, som gaff *Egner Gutormsen* rødebolspenger och brugte *bemelte* jord wden hans loff och minde, haffuer dj da loffuit for retten aldrig mere effter den dag at schal

befatte sig med *bemelte* Holsetter wdj nogen maader wden det kunde sche med *bemelte* Her Errichs minnde med vit løfftig widere som hund[!] om formelder. Ehr daterit Natuigs tingstue den 19 October 1637 som och for retten bleff lest och paa schreffuit. Befandz den effter opschrifften den 9 October 1638 for indførte mend paa Farness at werre forrelest.

Hertil bleff suaret aff Hermand Bottelssen at hans fader Bottel Øffstetun aldrig haffuer indgaaet eller samtycht *bemelte* contracht, och hand huerchen haffuer giffuit hans signette eller boemerche der wnder, och derforre formentte *bemelte* contracht iche at werre saa loughlig som

31a det sig bør, och iche bør komme at komme hannem til hinder eller schade wdj hans proses eller andel, som hand sig formentte at haffue wdj Holsetter, med widere partternis muntlig forre giffuende.

Da effter til talle giend suar och denne saugs forregiffuende leglighheed efftersom Hermand Bottelssen til indsige tid haffuer hid steffndt hederlig och wellert mand Her Errich Iffuerssen sougneprest til Lechanger och proffuist offuer Sogen lend, for en anpart wdj Holsetter som hand vil sig til holde effterdj hand eger selff jembjorden Øffstetun och forregiffuer at *bemelte* Holsetter til førrens haffuer werrit 4 gaardis wor bede, och wdj rette legis thrende velbyrdig Hendrich Tottis steffninger som befindis alle paa Lechanger loughlig at verre lest, och *bemelte* Her Errich effter den første steffnings anbefalling haffuer møt, men ingen dombs mend den tid møtte. Dj andre thuende steffninger haffuer *bemelte* Her Errich iche kunde møde for *bemelte* indførte aarsager schyld.

Noch wdj rette legis aff *bemelte* Hermand Bottelssen it gamme[!]t perme breff paa gammel norch som hand formentte at werre paa en anden[!] wdj *bemelte* Holsetter, som en nu ehr wbeuist.

Her i mod fremblegis *bemelte* Her Errich Iffuerssens indleg aff hans fuldmechtig Ingebrigt Olluffsen formelder at *bemelte* Holsetter war en bygt jord før Her Errich kom wdj Sogen, och effter sallig Her Hanssis quinde stod schiffte i Lerdall 1616 och deraff befindis at *bemelte* gaard Holsetter ehr falden paa Her Hanssis lod, och Her Errich fich *bemelte* sallige Her Hanssis effter ladende quinde, och med hinder fich hand *bemelte* gaard.

Noch wdj rette legis en welforseglet contracht loughlig giort til it almindeligt høste ting aff soren schriffueren och sex mend oprettet horudj befindis at Hermand Bottelssens fader Bottel Øffstetun som en nu leffuer, selff haffuer werrit til stede paa tinget

31b der *bemelte* contracht ehr indgaaet, och da loffuir och beplichter *bemelte* *bemelte*[!] Bottel Øffstetun och hand medbrødre aldrig effter den dag at schulle sig mere med *bemelte* gaard Holsetter, och dj anuierchning[?] befatte wndertagen dj saadant kunde haffue wdj Her Errichs minde, och Hermund Øffstetun herimod forregiffuer *bemelte* contract iche at verre scheed med hans faders willie eller sambtyche, med *bemelte* contrachtis videre om formelding.

Wiste wi iche rettere herom at kende end *bemelte* Hermand Bottelssen som paa *bemelte* jord Holsetter steffner och kalder, iche wil were fornøget med den contracht och forligelse som hans fader Bottel Øffstetun som nu leffuer, sambt hans med brødre med Her Errich Iffuerssen oprettet haffuer, och den achter at wille til bage driffue, da haffuer *bemelte* Hermand Bottelsen *bemelte* contracht sambt dj wed komende loughlig at indsteffne for sin til børlig dommere, som derpaa bør at indisere och kende huis loughlig och ret ehr om den bør staa wed macht eller ey, och til *bemelte* tid haffuer ofte *bemelte* Hermand Bottelsen

bemelte gamel perme breff at lade wdcopie paa vorris mall at deraff kand ehr faris om der kand werre nogen ret med eller ey. {At} Saa for retten paasert ehr *etcetera*.

Anno 1649 den 2 Nouember holtis almindelig høsteting paa {Walagers} \Lunde/ tingstue wdj Marifierd schibrede. Hos werrendis erlig och wellacht Christoffer Gerssen *Konglig Mayestetts* fougit sammestedtz. Dombsmendene ehr Anders Moe, Iffuer Kiøs, Peder Soluig, Olluff Poffuelssen Laa, Jens Fit och Haluer Joranger.

Erschinet for retten Siffuer Nielsen til hollendis wdj Moerdøllen i Lyster som haffde wdj rette ladet steffndt Knud Jonssen til hollendis paa Molland, formedelst hans quind Siri Thorbensdaatters fader Thorben Pederssen haffde oprødet den pladtz kaldis Molland som Knud nu sig til holder och doch huerchen haffuer sted eller fest det vdj første bygsel, och formentte at hand paa hans

32a quindis wegne war saa ner, och berettiget till at beside *bemelte* hans verfaders røde boel for ald til børlig rettigheed som en anden, och herhos bød at ville wdgiffue 16 Rixdaller och war endelig domb begierendis.

Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Knud Jonssen som forre gaff at {bytte} hand sad til førren paa en goed jord kaldis Laad, och byttet med Rasmus som boede paa Molland, och Rasmus siden bytter med Peder Sønnesund, och haffde det vdj minde med Diderich Busch at schulle giffue hannem paa Kongens vegne et slagtenød <i første tagen>, och det at werre rede och ferdigt nor det bliffuer eschit, men forregaff ey at haffue fot nogen bygselsedel.

Her i mod bleff fremblagt aff Siffuer Nielssen, en sedel wdgiffuit aff erlig och velacht mand Iffuer Nielssen ombusmand offuer Laad, formelder at Knud kom fra hans jord for hand befandtz at verre wlydig och ey at haffue betalt hand landschylde och tredie aars bygsel, som ehr daterit den 7 October Anno 1649 som for retten bleff lest och paaschreffuit.

Ehr partterne paa bege sider med huer andre bleffuen wenlig och welforligt i saa maader formedelst vorris mellum handling at Knud Jonssen schal giffue Siffuer Nielssen 12 Rixdaller, dj sex at betalle til jugel nu først kommendis, och dj andre 6 at betalle till den 14 Aprilis och dersom *bemelte* summa iche till bliffuer ehrlagt och betalt till den senniste termin da schal Siffuer trede til gaarden, och betalle Knud hans bekostning, och nor *bemelte* penger for *bemelte* rødeboel ehr betalt loffuit Johannis[!] Nielssen at schal holde Knud Jonssen fri for ald videre vdleg aff hans quindis syschende och arffuinger wdj alle maader och aldrich nogen aff det slegt och aff komme schal giørre *bemelte* Knud Jonssen, hans hustrue børn och aruinger, nogen hinder eller inpas. Der paa rachte dj huer andre deris hender i vorris neruerelse.

32b Thorsten Wingum wdj rette war steffndt aff Olluff Aaberig, formedelst hand motte betalle den ½ tredie aars bygsel til *bemelte* Thorsten Wingum och doch motte betalle fuld bygsel till den anden hans ombusmand, nemblig Brigitte Errichsdaatter.

Thorsten Wingum møtte udj rette och forregaff och[!] haffue en sex mens domb at dj eger huer lige meget wdj Aaberig och fremblaugde lougmandens

domb, erlig och veluise Jacob Hanssens domb datterit Bergens radstue den 6 Aprilis 1647, horwdj befandz at dj eger huer lige meget vdi jorden.

Wiste vi iche rettere herom at kende en *bemelte* Thorsten som ehr den ½ part egendis wdi garden jo bør nyde den ½ part aff bygsellen och ald anden \sin an/part aff rettigheeden, och verre fri for Olle Aaberigs til talle. Och Olle Aaberig at søge Brigte Errichsdaatters arffuinger for den ½ tredie bygsel.

Fougden Christoffer Gerssen fredlyste Jøstedals och *Konglig Mayestetts* skouger.

Anno 1649 den 3 Nouember holtis ting paa Walagers tingstue. Dombsmende ehr Haluer Joranger, Anders Moe, Siffuer Suegum, Aarne Oppemb, Errich Mellumb och Olle Walager.

Erschinet for retten Bor Bielde och Iffuer Oppedall i Wallers boende som vdi rette haffde ladet steffndt effterschreffne proff och windisbyrd, horledis sig ehr til draget med it drab, som schede paa Lauris Narffuessen nu forleden paa Lerdals marchet 1649. Och det vdi den dødes fader Narffue Ladz neruerelse och paahør. Da frem kom effter schreffne proff som vandt foruden ed som følger.

Poffuel Lunde lensmand vdi Marifiord schibrede proffuit at hand vaschet Lauridz Narffuessens hoffuit sar och da befandz et stort sar, och som it lidet hol der i som it lod hol i det storre lige som schruen paa en børs haffde giort det, och endelig formentte at aff en børs haffde hand faaet {det} sin schade och paa armen haffde hand it slag. Widere sagde hand sig iche at proffue wiste.

Olle Poffelssen Laad proffuit dj samme ord.

- 33a Peder Iffuersenn boendis paa Soluig wandt at hand talte med Lauridz Narffuessen i Solueren. Ieg hører at du est faren ilde siden ieg senniste [*talte*] med dig. Hortil Lauris suaret Gud bedre det ehr alt for ilde for mig, kandst du bestaa, hand suaret det maa Gud vide. Peder sagde vest du iche huad hand slog dig med. Hortill Lauridz suaret hand sloug mig med en børs saa at lasen toug mig ind vdi mit hoffuit, och siden kom der en och sloug mig paa aarmen med en øgse, men armen kunde wel bliffue goed wdi giend, men det hoffuit saar frøchter ieg forre.

Narffue Lad kom selff fremb sambt Peder Soluig som proffuit hans dotter Elli Naruesdaatter och Anders Quammis ord at dj var vdi hos Morten Klocher i Sogendal og wille ehr fare Laurissis legligheed om *bemelte* schade. Da sagde *bemelte* Lauridz Narffuessen at klocheren dølger for hannem och iche vil bekende {at} hans sandheed om dis farligheed, men ieg kand selff see aff plasteret och weglerne som hand leger wdi mit mit[!] hoffuit at alle børseschruerne som ieg bleff slaget med, ter[?] paa plaster kluderne.

Noch bleff wdi rette lagt en sedell fraa Morten Klocher wdi Sogendall, som war bascher til *sallig* Lauridz Narffuessen før hand døde. Ehr saa lydendis om den legligheed: efftersom Bor Bielde och Anders Opdall wdi Walders min sandheed begierendis ehr om det *sallige* mennische som wed døden ehr ved[!] affgangen laa hos mig wnder chur och legedomb, daa haffuer *forschreffne* dreng werret paa Lerdalsørd, och dersammestedz werrit slagen aff thuende waldersser, den enne slog hannem wdi hoffuedet med en børs, och den anden slog hannem paa armen med en øgse. Aff huilche slag hand bekom vdi

hoffuedet war aarsage til hans død, och iche det slag paa armen, som den *sallige* dreng selff paa klagede och wedkendis wdj sit yderste som hand kunde noget thalle, och ieg iche heller andet kand sige en det slag vdj hoffuedet war hans død. Thj det war nederslaget wdj hiernen, dis til witterligheed och sandferdigheedz trøgheed haffuer ieg med egen hand wnder schreffuit. Actum Sogendall den 28 October 1649. Mortten Anderssen egenhand.

- 33b Anno 1649 den 7 Nouember holtis almindelig høsteting paa Aarstuen wdj Lyster schibrede. Dombs mende ehr Olluff Sørumb, Knud Herre, Johannis Sanduigen, Johannis Søffue, Jon Bringe och Niels Krogen, hos werrendis *Konglig Mayestetts* fougit Christoffer Gerssen och flerre gaat folch som tinget søgte.

Erschinneth for retten erlig och fornumbstig mand Ingebrigt Errichsen boendis paa Hougen wdj Gupne, som wdj rette haffde ladet steffndt Peder Olsen Flattun for nogen letferdig ord och talle som hand om hannem schulle ladet falde nu i wor, och formentte at hand bør loughlig beuise hans schelderj eller billig der for lide effter lougen, och frem eschit hans proff och windis byrd som i denne saug proffue schulle.

Da strax frem kom Peder Olsen boendis paa Flattun som gansche hardelig benegtet aldrig noget ondt om Ingebrigt Errichsen talt haffuer som hand wdj nogen maader mindis kunde, och on[!] noget kunde werre talt, som hand sagde sig aldelis inttet at aff ved, da haffde hand det sagt vdj hans vbesindigheed, och dertill weed ingen schel eller ret, och iche wed hannem andet at beschylde end det som ehrligt ehr.

Da formedelst vorris imellum handling och intersersion haffuer *bemelte* Ingebrigt Errichsen hans til talle i *bemelte* maader effter lat, doch med dj vilkor aldrig saa offtere igen at kome, och derpaa rachte dj huer andre hender.

<NB:> Søffren Lauridzen haffde wdj rette ladet steffndt Lasse Wernersen, och hans quinde Gertrued Johansdaater at paa hørre huis proff och windis byrd, som hand haffde at førre anlanlendis[!] it hans selhus som nu for kort tid siden ehr opbrendt.

Da frembkom Olle Berge och och proffuit, at Anne som tien Jon Sanduigen kom wdj hans acher och schar anden \dagen/ effter *bemelte* sel war opbrendt. Da sagde hund at Søffren Lauridzens sel ehr opbrent. Hortil at Olle suaret, det ehr ilde, da kommer thøserne

- 34a i schade derforre. Hortil Anne suaret, ney tøserne bliffuer wel fri, men Lasse Wernersens quinde gich op effter bacherne paa den enne side [*aff*] eluen, och Anne paa den anden side, och saa at hund gich op effter, som hund wille ploche ber wed høgs dag[?] och saa at hund war vel opkommen i bacherne tog hund sin snøre hue aff, och stach wdj barmen, och hindis forklede stach hund op wnder sin wenstre side, och gich siden til Søffren Lauridzens sel, och satte den wenstre foed paa dørren och dyde[?] till, och lochet dørren op, och gich der ind, och war der inde nogen stund. Och gich saa der ud, om kring selhuset och der med spranch hund derfra med hast, och der hund war kommen ner vdj bacherne wdj giend bandt hund snøre huen paa sig, och slap forkled[*et*] ner for sig wdj giend, och siden gich hund och plochet ber. Olle til spurde hinder om hund kunde see det vel der hund stoed. Hund suaret at hund kløff op wdj en bierch och saa dis bedre til.

Michel Aarnesen til hollendis paa Hagenes bekende at hand war och paa Bergum och schar, da sagde *bemelte* Anne til hannem den tredie dag effter at sellet war opbrendt, lige samme ord som hund talte for Olle Bergum.

Lauridz Thalsetter proffuit hans quinde, Brigte Knudzdaatters ord, at Anne och wdj maader haffuer talt dj samme ord for hans quinde, den neste torsdag effter schade scheede, och hans quinde bad hinder hund iche schulle sige mere end ville bestaa. Hortil hund suaret hund ville det til staa, hor det schulle werre.

Hougen Fegums quinde, Berette Jonsdaatter, proffuit at hund war paa Bergum thisdagen effter schaden schede, och da sagde Anne dj samme ord for hinder saa vel som for dj andre, och hund saa wel dj andre bad hinder achte sig iche at sige noget widere end hund ville bestaa. Hortil hund suaret det giørre ville, hor det werre schulle, om dj wille treche hinder aldrig saa langt *etcetera*.

34b Anne \møtte wdj rette och/ her i mod forregaff, med mögen nechtelse och graad det iche at haffue talt, men om siger bekende at hund stoed wed en bierch och saa at Lase Wernersen[s] quinde Gertrued Johansdaatter gich paa hin side [aff] eluen och plochet ber, men sagde sig iche at see om hund war der oppe eller ey, men om hund haffde sagt widere haffde hund sagt det wdj hindis wanduid.

Lase Uernersen her i mod forregaff at det proff ehr paselig wert, effterdj hund en nu ey haffuer veret til Gudz bord. Anne bleff til spurdt om saa war hund iche haffuer \werit/ til Gudz bord, effter som hund ehr it gamme[l]t folch. Hortil hund suaret ney en nu aldrig.

Peder Klocher der sammestedz frem kom och forre gaff det iche at werre sandt ferdig, thi *bemelte* Anne wiselig haffuer werit til Gudz bord wdj her Thorbens tid. Da motte Anne bekende det at werre sandt. Anne bleff til spurdt huad hindis thil naffn ehr, hortil hund suaret det ey wed.

Gertrued Johansdaatter forregaff det aldrig schal beuisis hinder offuer, *bemelte* sel at haffue opbrendt, men giorde hinder møget ondt saadan wlyche at werre scheed.

Sagen paa denne tid ehr optagen, til wide[re] probs forhør i denne sag.

Lauridz Søffrensen paa Peder Nielsens wegne ombusmand offuer det Krukoer goedz, haffde wdj rette ladet steffndt *bemelte* Krockoer landbønder for thu aars fornødzpenger, och et aars forenschabspenger, som war aff det første aar aff loben for forrenschabspenger 1 *slett march* til tre løber, och 1 *march* aff løben for forrenschabs, och det andet aar 2 *march* aff løben for fornødz forsoedsel, och det effter Diderich Buschis vdgiffne sedel derom. Lauridz Søffrensen til spurde *bemelte* almue om dj med en goed villie wille betalle eller och om hand schulle hende domb.

Thill sagen at suare møtte vdi rette Knud Herre, Ingebrigt Schagemb, Haluer Dregni, Poffuel Fortun,

35a <Peder Jørgensen, > Hermand Houge, Olle Sørum, Fin Optun, Egluff Rønne och en hel hob fleerre[?] aff samme bønder. Gaff til ansuar paa derris och dj andres wegne, at dj haffuer til førrens supliceret til derris gunstige och fromme egensmand erlig och welbyrdig frue, frue Ellene Marsuins, om *bemelte* schatters forlindring och Peder Nielsen haffuer *bemelte* derris suplication til sig annammet, och haffuer loffuit at wille forschaffe dennem suar fra hindis welbyrdigheed paa *bemelte* suplication horeffter dj kunde vide sig at rette. Och for hans vmage haffuer dj til førrens, saa vel som nu loffuit vel at fornøge och

betalle, och beklaget dj sig en nu ingen bescheed fra hinders *velbyrdigheed* bekomet haffuer. Herhos beloffuit dj at nor dj ser *welbyrdige* fru Ellene Marsuins bescheden <paa deris suplication> entten dj schal werre fri eller ey, wil dj sig der effter at vide {sig} rette.

Effter *bemelte* almuens begiering wiste \ui/ iche strax at kiende och dømme i denne sag, men haffuer den optagen till dj bekomer nogen vis bescheed om *bemelte* schatters betalling eller ey.

Lauridz Søffrensen haffde vdj rette ladet steffndt Olle Sørumb for en hest goed for 5 *Rixdaller* [*och*] 1 *Rixdaller* i tredie aars tage och war domb begierendis.

Til sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Olle Sørumb som forregaff at haffue betalt et nød gaat for 2 *Rixdaller* och 2 *Rixdaller* i penger, hortill Laurs suaret det ey wed. For rette affsagt at Olle schal beuisse huis som betalt ehr, eller at betalle.

Lauridz Søffrensen haffde vdj rette ladet steffndt Knud Fegum for en del resterende tredie aars bygsel och war domb begierendis.

Knud møtte i rette och forregaff at haffue betalt, men ey kunde det beuisse. For rette aff sagt at betalle eller vordering vdj hans boe inden 14 dager.

Ellene Qualle haffde vdj rette ladet steffndt Peder Qualle for 8 *Rixdaller* som hand ehr till dømbt aff soren schriffueren Mogens Antonnesen och sex mend for huseboed paa Qualle, huilche dom ehr {betalt} daterit 1636 den 7 Martij at betalle, och siden wdj soren schriffueren Christen Jacobsens tid ehr *bemelte* domb lest på Dalle tingstue vdj Peder Qualles

35b neruerelse och paahør Anno 1639 den 5 October, och bleff hannem tid forrelagt inden aar och dag at betalle med videre.

Peder Qualle møtte vdj rette som forregaff at haffue vdlagt till *sallig* her Christen en sølbolle for 8 *Rixdaller* och dermed haffuer betalt *bemelte* huseboedzpenger, och berobet sig paa Tholløff Schomager och Rasmus Kiøbmand.

Ellenne *sallig* her Christens forregaff at *bemelte* sølbolle stoed vdj pandt langt tid førren før huserne paa *bemelte* Qualle bleff besigtet. Derfor formentte hund at werre hans optrage[?] snach och aldrig schal befindis wdj sandheed.

For rette aff sagt at *bemelte* Peder Pualle[!] schal till forpligt werre *bemelte* penger at betalle eller ued vordering at vdsøge aff hans boe effter Lougens foruisende tid, med mindre hand kand beuisse til første ting *bemelte* schyld at verre betalt.

Peder Qualle suaret hertill at ieg schulle faa lige for mine dommer ieg haffuer dømbt hannem vdj mod, saadant med thrusel forregaff.

Lauridz Søffrensen haffde vdj rette ladet steffndt Andfind Fegum och Knud Fegum for en hest som døde hos hannem.

Knud Fegum fremb eschit Christen Nielsen Forre och Knud Herre forregaff at Peder Nielsen bad hannem besee *bemelte* hest horledis den war wrren och schade, och besaa dj *bemelte* hest, da war den sy[!] aff skougsyge, och mange andre hester samme aar døde aff samme sygdom, och om høsten døde den.

Effter disse tuende dannemens proff wiste wi ich rettere en *bemelte* Knud Fegumb och hans grande jo bør werre fri for Peder Nielsens til talle.

Lauridz Søffrensen haffde och wdj lige maader paa Peder Nielsens wegne steffndt Knud Fegum och Andfind Fegum formedelst nogle aars grundelege aff en husmand wed naffn Hougen Nielsen som sider

36a paa Fegumbs grund och iche haffuer betalt.

Knud møtte wdj rette sambt hans grande Andfind som forregaff at *bemelte* husmand ehr kommen paa hans grund och legemall med ombusmandens ville och ingen rettigheed aff hannem haffuer oppeboret och dersom Peder Nielsen eller hans fuldmectig iche vil haffue hannem der sedendis motte hand vel derfaa, men iche vil betalle for hannem.

For rette aff sagt at Peder Nielsen schall søge hans betalling hos *bemelte* husmand Hougen Nielsen, och Knud Fegum och hans grande at werre fri for Peder Nielsens til talle, effterdj dj ingen rettigheed hos hannem haffuer oppeborret.

Lauridz Søffrensen paa Peder Nielsens wegne haffde wdj rette ladet steffndt Knud Herrumb for 400 bondstager och $\frac{1}{2}$ løb smør som hand en nu med resterer och et aars landschylde korn som ehr 12 meller korn, och her paa var dom begierendis.

Til sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Knud Herren som forregaff at haffue leffueret till Anders wdj Steen paa Peder Nielsens vegne 350 bonstager, och loffuit paa ny at Peder Nielsen schulle faa 100 bonstager till. Den $\frac{1}{2}$ løb smør loffuit hand hannem formedelst Peder Nielsen haffuer annammit 5 aars landschylde korn, aarlig 2 meller penger derfor aarlig $\frac{1}{2}$ Rixdaller som hand loffuit huer aar at leffuere til Mette sallig Niels Pedersens och schulle forschaffe hannem quitans fra hinder at *bemelte* landschylde at verre betalt, men det bleff aff Peder Nielsen iche effter komet, thi Christen Nielsen nu wdj Bergen motte betalle det alt sammen op wdj giend, och der for giffue 5 julle marcher, der for wille hand iche giffue hannem den $\frac{1}{2}$ løb smør men sagde sig at haffue lidet schade noch och en nu iche haffuer fot det wdj giend som Peder Nielsen haffuer oppeboret. Dj 12 meller landschylde korn haffuer hand

36b betalt med en bod, som kosted 2 $\frac{1}{2}$ [!!] for aar 1646 och dj 2 meller korn som der paa rested ehr bød hand sig gierne at betalle.

Fin Optun war och wdj lige maader stendt aff Lauridz Søffrensen for $\frac{1}{2}$ Rixdaller i fløtning, $\frac{1}{2}$ daller bygsel och 2 *march* paa en hud, och war domb begierendis.

Til sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Find Optun[s] sønd Olle Finsen som forregaff at haffue betalt 1 voxen \gede/buch for 1 $\frac{1}{2}$ Rixdaller. For rette affsagt at hand schall beuise med forderligste eller at betalle.

Knud Herre haffde wdj rette ladet steffndt Peder Jacobsen formedelst hand schulle slaget laaret sønder paa hans hest.

Peder Jacobsen møtte som forregaff at hand och Marette Errichdaatter wille gaa paa derris støffuel, och da løff *bemelte* hest effter dem, och war gansche ret for *bemelte* hest, och war paa {der} Knud Herris støffuel och baed hans folch dj ville achte *bemelte* hest. Dj drog derfra, hesten løff effter dem och der dj var kommen oppe i det bratteste <ville dj> jaget {dj} hesten til bage, och hesten vende om och falt wed nogen stenne, men hand eller hund iche gjorde *bemelte* hest noget ildt. Sagen er optagen til en anden tid.

Anno 1649 den 12 Nouember holtis almindelig høsteting paa Eschestrandtz thingstue wdj Norumb schibrede. Dombsmendene ehr Søffren Schillestad, Peder Jenssen, Suend Ylmemb, Amund Lerumb, wnge Hans Fimmeret, Jon Schillestad, Narue Nornes, Elling Slinde, Omund Nornes, Chlemmet Watlestad, Ingebrigt Slinde och Endre Lomelde. Hos werrendis erlig och welacht Christoffer Gerssen *Konglig Mayestetts* fougit sammestedz.

Erschinnnet for retten erlig och velacht mand Lauris Søffrensen som wdj rette haffde ladet steffndt

- 37a Krokoer landbønder for thu aars fornødzpenger och et aars foringschabspenger, det første aar aff föringschab 1 *march* aff løben, och aff for{ingschab}nød 1 *march* aff løben, och det andet aar for fornød 2 *march* aff løben inttil tre løber, huilche penger dj ennu med resterer och war dom begierendis om dj iche bør at betalle.

Til sagen at suare møtte vdi rette Hans Fimmeret, Narue Nornes, Amund Nornes, enchen Ørres sønd nemblig Johannis Ørre, och Thorkel Femeret, och forre gaff ey at wille staa i mod nor dj wed ret och anloffuit for retten *bemelte* penger at betalle inden 3 wgers dag till Lauris Søffrensen.

Lauris Søffrensen haffde wdj rette ladet steffndt Hans Fimmeret for 1 slagternød och $\frac{1}{2}$ tønne lax at werre schyldig til Peder Nielsen och fremblagde en sedel eller affregning daterit 1647 den 12 Nouember om *bemelte* legligheed.

Til sagen at suare møtte vdi rette *bemelte* Hans Femmeret som wdj rette lagde en sedel at *bemelte* $\frac{1}{2}$ tønne lax och slagternød at werre betalt. Och bleff eschet dj som førte det thil Peder Nielsen nemblig Olluff Poffuelsen, Aamund Nornes sin sønd Lauridz Amundsen och Ellend som tien paa Ørre. Dj forre gaff at dj ind førte et nød och $\frac{1}{2}$ tønne lax ind vdi Lyster til Peder Nielsen och dj haffde ehr langet *bemelte* sedell och ey findis nogen dattum under.

Haffuer vj iche wist rettere herom at kiende end *bemelte* Hans Fimret joe schal verre frj for Peder Nielsens till talle i forberøtte maader.

Lauridz Søffrensen haffde wdj rette ladet steffndt Narffue Nornes, paa Peder Nielsens wegne, for medelst $\frac{1}{2}$ løb smør och 1 *Rixdaller* och et slagternød, huilche nød *bemelte* Narffue schulle forerret *bemelte* Peder Nielsen och war dom begierendis om hand iche burde at betalle {och}.

Thill sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Narffue Nornes som forregaff *bemelte* $\frac{1}{2}$ løb smør och den 1 *Rixdaller* io at werre

- 37b Peder Nielsen schyldig, men det nød haffde hand aldrig giffuit hannem eller aff weed, eller giffuet sit ja och minde dertill i sin dage och hand iche aff viste at verre hannem noget nød schyldig.

For rette affsagt at *bemelte* Narffue Nornes schall betalle *bemelte* $\frac{1}{2}$ løb smør och *bemelte* 1 *Rixdaller* til Peder Nielsen eller hans fuldmechtig inden Lougens foruisede dag. {Och} Men det nød som hand gansche fraa gaard schal hand werre fri for, wden hand vil det giørre med sin goede villie.

Lauris Søffrensen haffde vdi rette ladet steffndt Amund Nornes for en landschyldehud 1647 at med restere paa Peder Nielsens wegne och war dom begierendis.

Til sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Amund Nornes som {best} beuiste *bemelte* hud at verre betalt, och *bemelte* trende drenge som førtte den ½ tønne lax in wdj Lyster til Peder Nielsen førtte *bemelte* hud med, som hans egen sedel det widere wduiser. I ligemaader bleff det beuist med Thorkel Femret och Karel Naffuerset. Aamund Nornes i denne sag ehr fri kiendt for Peder Nielsens til talle.

Lauridz Søffrensen haffde wdj rette ladet steffndt Thorkel Femmeret for 2 landschylde løber smør for 4 aar siden med at restere effter Norgis Loug war dom begierendis.

Til sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Thorkel Femmeret som forregaff at haffue leffueret *bemelte* tho løber \smør/ landschylde wegt[?] til Elling Slinde, at hand schulle leffuere det till Peder Nielsen for 4 aar siden.

Da frem kom Elling Slinde som med sin ed och salligheed bekende at haffue leffueret det wdj Peder Nielsens hus, och forregaff at Olle Olsen Hennium sammetid war hos detdet[!] bleff offuer leffueret, i lige maader Søffren Schomager, och fremblagde *bemelte* Olles schriftlig proff saalydendis at hand war hos och saa der *bemelte* Elling Slinde leffueret for 4 aar [*siden*] 2 løber smør wdj Peder Nielsens hus, och samme tid bleff paa schreffuit ½ pund paa huer løb.

- 38a Haffuer vi iche vist rettere herom at kiende end *bemelte* Thorkel Femmeret jo at verre fri for Peder Pilsens[!] til talle saa vit dj tho løber smør siig belanger wnder tagendis dj 2 halffue pund opvegt schall betallis meden *bemelte* proff stander ved magt.

Michel Stedie haffde wdj rette ladet steffndt Olluff Andersen Øffstedall for nogen ord och talle hand haffuer ladet falde paa Fimmeret wdj en bryllups stue, och frem eschet Errich Ølnes och Thorkel Ølnes, som sagde at Olle sagde at Jens Fardall och hans faader haffuer taget en teg fra <Ølmemb> kirchen.

Olle Øffstedal møtte wdj wdj[!] rette och forregaff och tilstod samme ord at haffue sagt wnder tagendis saadant forchommen at werre forresagt, och frem eschet sine proff *bemelte* saug at beuise at *bemelte* teg haffuer liget wnder Ølmens kierche som *sallig* Thorben Fardall haffuer til disse brugt wnder sin jord.

Da fremkom Olle Nornes och proffuit hans fader Ingebricht Nornes ord efftersom hans fader ehr en gamel mand 84 ½ aar gamel at der schulle stoet it capel wdj Øffstedal for langsommelig tid siden, och de[!] de det saa at der schulle lige en liden teg wnder, och siden *bemelte* capel bleff øde, da komb *bemelte* teg till Ølmembs kierche.

Suend Ølmemb proffuit at hans *sallig* fader Errich Suendsen som boede paa Nornes war kierche werger til Ølmembs kierche for 50 aar siden. Da brugte hand paa kierchens wegne paa Øluisachers side, och slo nogen blom der.

Axel i Lunden wed 80 aar gammel proffuit at haffue hørt aff gammel mandz segen at en kierche teg schulle lige wdj Øffstedal bendt offuer Olluff Iffuersens gaard.

Errich Eschestrand proffuit at haffue hørt aff hans *sallig* werfader Elling Eschestrand, at hand sage at haffue hørt at der schulle lige en teg wdj Øffstedall, som schulle komme {Ølmes} Ølmembs kierche til, men ey wiste, om det war sandt eller ey.

Olluff Iffuersen Øffstedal proffuit och samme ord.
Sagen er optagen och hen wist til aasteden.

- 38b Amund Amundsen boendis paa Gunueraldall setter wdj pandt hans andel wdj *bemelte* Gunuerald till Peder Pedersen, borger wdj Bergen, och det med syschendis villie, nemblig Albannes, Errich, Ragendj, Anne, Gurj och Brøndelle Amunsdøttre, for 5 *Rixdaller*.

Mester Ingebrigt sougneprest til Dombkierchen wdj Bergen haffde wdj rette ladet steffndt ved hans fuldmchtig Lauris Søffrensen, [*Peder Jenssen*] for it løffte at hand schulle sagt sig goed, Niels Lofftisnes at betalle 4 *Rixdaller* och 5 aars landschylde.

Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Peder Jenssen som gansche benegtet det aldrig at haffue gjort tj *bemelte* Niels war hannem selff en stor del schyldig baade for landschylde och andet, och selff inttet kunde faa, men dj kunne søge hannem selff. Doch om sier ehr dj med huer andre for ennit at Peder goeduillig wdloffuit en hest at giffue till *Mester* Ingebrigt til nest komendis for aard, och ey wdgaff for nogen bygsel, thj ingen bygsel ehr med hans andpart. Och dermed schal *bemelte Mester* Ingebrigs tiltalle werre død och machtisløs.

Bleff it kiøbebreff lest som Otte Simensen Windedal haffuer solt til welbyrdig Iffuer Wind, 8 mellis lege ligendis wdj Amble som Thorben paaboer. Ehr datterit den 10 May 1649.

Østen Ølmemb haffde wdj rette ladet steffndt Christoffer Houg for legen aff et nød som war et {nød} aar gammel først det kom til hannem, och var hos hannem paa 12 aars tid, och ingen kørlege haffuer derfor bekommit, som war børnegoedz, och war dom begierendis.

Til sagen at suare møtte vdj rette *bemelte* Christoffer Houg som forre gaff at haffue bekommit *bemelte* [koe] at werre hos sig foruden lege.

Bemelte Østen forregaff at møtte selff betalle til dj børn som hand war formynder fore 1 *Rixdaller*.

For rett affsagt at betalle ½ koelegen som ehr ½ *Rixdaller*.

- 39a Olluff Poffuelsen war wdj rette steffndt for legermol med Marrette Suensdaatter. Aff sonnet med fougden <Christoffer Gerssen> at bøede til Konglig Mayestett 6 *Rixdaller*.

Johannis Siffuersen Slinde haffde wdj rette ladet steffndt Østen Jonsen løsgenger, til hollendis wdj Krogen wed Slinde, fomedelst hand wden hans lough och minde haffuer taget hans søff och klippet, och *bemelte* søff war wid, det saa en liden dreng, men om morgenen \dereffter/ kom *bemelte* Østen til hannem och hans quinde, och sagde til dem der hand fornamb at det war obben baret, ieg klippet en weger wdj gaard som war gra. Som *bemelte* Østen ennu for retten ey kunde benegte <det io war Johannis Slindis søff hand klippet.> I lige maader gaff hand sag forre at hand haffuer stollet løff fra hannem, hortil Østen suaret at haffue böt løff vdj giend derforre.

I ligemaader frembkom Axel Siffuersen och proffuit at hand kom indtil hannem och saa at der laa en død geed paa hans stue jeld offuer døren.

Det samme proffuit Sønneue Axelsdaatter och Thorre Olsdaatter och Brigte Antonnisdatter.

Om sier sagde *bemelte* Østen at hand fandt *bemelte* geed, som haffde hengt sig selff i et bergekløff, och tog den at ville schyde reffue paa den, och kaste den vdi hans stue och var opet til it lar[?].

Noch forgaff *bemelte* Axel at hand saa for nogen aard siden nogen søffschind och merchet och jerren war affschoren. Det war och Thorrald som tien Elling Slinde witterligt.

Frembkom Markus Gestsen och forregaff at Østen stal 2 søffuer den enne paa Ytter Slinde och den anden war en fremmet søff. Den døde strax dereffter wdi en bech for hannem och den anden førte hand om natter tide bort wdi Fegasdallen. Østen hertil suaret at hand war forligt med Størch som søffuen møste derom.

39b Elling Siffuersen wed sin ed proffuit at for tu aar siden war *bemelte* Østen til hus hos hans moder, och om en søndags morgen da la hand oppe wdi lofftet, och lagt klederne paa sig. Da kom *bemelte* Østen derop och roffte och spurde om nogen war der oppe. Da tagde hand stille, der hand fornamb ingen da tog hand en {kiste} søff bag en kiste och flode den. Och huer gang hand hørde stue døren gaa, kaste hand den bort och lagde høe paa den. Och der den var flod kaste hand den vdi hans kiste, och gich siden ind vdi stuen.

Fougden til spurde menninge almue om hand til førren haffuer hafft noget ondt røgte. Hortil almuen suaret hand altid haffuer hafft et tyffue røchte och altid møster dj søffuer, och formentte ingen anden gjør det vden hand.

Frem kom Errich Eschestand[!] och forregaff at der *bemelte* Østen stoed schriffte formedelst hand haffde sig forholdet fra sakramentet paa tu eller tre aars tid, och der hand snode sig fra presten, och war schrifftet, {sa} \da/ slog \hand/ sinne hender sammen och sagde, en schal bide mig nøder for dette och en nu ey haffuer verrit til Gudz bor siden, er et aars tid, huilchet en stor del aff almuen sagde dj hørde det same aff hannem.

Rasmus Nagletun och hans quinde och Knud Schomager hørte {at} \der/ Østen schar med dem. Da sagde dj til hannem hui hand iche gich til Gudz bor. Da sagde hand Gud giffuer mig maden och helsen.

Sagen optagen til første ting holtis, hor forre *bemelte* Christoffer Gerssen for saadan hans beuislige tyffsags til ligelse war borings mend for hannem begierendis til sagsens vdfør. Det ingen gjøre wilde. Satte derfor udi rette, om hand iche bør borge for sig selff. Det wi iche andet kunde erachte io billigt at werre.

Anno 1649 den 13 Nouember holtis ting paa Fosse tingstue wdi Sogendals schibrede. Dj soren mend som retten betientte er Errich Ølnes, Anders Houge, Thruen Ormulseng, Errich Fluemb, Johannis Pedersen Qualle och *wnge* Jacob Quamme. Hos werrendis *Konglig Mayestetts* fougit Christoffer Gerssen.

40a Petter Pettersen borger och induanner wdi Bergen haffde wed hans fuldmechtig Michel Stedie wdi rette steffndt Niels Barsness for 2 tønner tierre, 1 daller i penger, hamp for 5 *slette march* och 1 melle salt, och [war] dom begierendis om hand iche inden Lougens forewisende tid bør betalle eller wordering wdi hans boe.

Til sagen at suarre møtte wdj rette *bemelte* Niels Barsness och ey kunde benegte jo med *bemelte* schyld at restere, men war delation begierendis. Det sagsøgeren hannem iche ville sambtyche, men war endelig domb begierendis. Haffuer vj iche vist rettere end *bemelte* Niels bør at betalle inden 14 dager eller vorderring wdj hans boe, med mindre hand det anderledis kand haffue wdj sagswolderens minde.

Lauris Søffrensen haffde wdj rette haffde[!] ladet steffndt Karel Naffuerset paa Peder Nielsens wegne for tredie aars bygsel 1645 med at restere, sambt for 2 {aars} gange set offuer hørrig och ey wille førre, och 9 *mercher* [s]mør som rester paa hans landschylde, och war dom begierendis.

Thil sagen at suare møtte wdj rette møtte wdj rete[!] *bemelte* Karel Weumb[!=Naffuerset] som forregaff at haffue betalt sin tredie aars bygsel och det vil beuise, och frem eschet Thorkel Ness, wnge Siffuer Aaberig och Rasmus Kongsteg, at dj war offuer werrendis och saa at hand selff leffueret *bemelte* tredie aars bygsel til Peder Nielsen. Dj tuende fløttninger sagde hand gansche ney til men haffde ført saa tidt som hand bleff loughlig til sagt. Det smør sagde hand gierne at wille betalle.

For rette aff sagt at Karel schal verre fri for Peder Nielsens til talle {wdj} efftersom beuisis at trede tagen ehr betalt, och ey kand beuisis at hand haffuer set offuer hørrig med føringschab. Dj 9 *mercher* smør schal hand betalle som hand till stor at verre schyldig.

- 40b Anders Rasmusen boendis paa Houge haffde wdj rette ladet steffndt Olle Thorstensen Houge formedelst hand haffuer skeldt hannem och giffuet hannem sag for nogit tømmer som hand schulle stollet fra hannem. For saadan til legelse haffuer *bemelte* Anders Schomager beskichet Olle Houge med Gest Fosse och Anders Aareuold <om anden dagen effter hand *bemelte* ord om hannem lod falde> om hand ville verre dj ord gestendig eller ey. Da haffuer Olle Houge giffuet til ansuar at hand wille verre hans [ord] gestendig och wille fra gaa huis som hand haffuer lagt Anders Schomager till. Huilchet Gest Fosse och Anders Aareuold til stoed Olles ord saaledis werrit haffuer. Och derforre satte *bemelte* Anders Schomager wdj ald rette om *bemelte* Olle Houge iche bør loughlig beuise hans schamelig tillegelse eller lide effter Lougen och war endelig domb begierendis.

Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Olle Houge som forregaff saadan ord at haffue talt effter en gallen mand wed naffn gamel Olle Houge, och for Gudz schyld begierendis war, at hans forseelse motte denne gang effter ladis och saadan ord aff hannem at verre talt {vdj} aff hans wbesindigheed och {gall} wforstandigheed, och sagde sig iche at wede *bemelte* Anders Rasmusen Schomager inttet andet at beschylde end det som erligt och richtig christeligt och gaat ehr, som en erlig dannemand wdj grenschab och omgengelse, indenhus och wden, som hannem wel sømmer och bør wdj alle maader.

Da formedelst worris mellumhanling och forbøn schyld haffuer *bemelte* Anders Schomager denne gang omdraget och effterlat hans ret, och aff medynch iche effter hans erre och welfart at wille effterstrebe, doch med slig wilkor at hand aldrig widere i mod hannem med nogen schildz ord offtere at lade falde paa hannem eller nogen aff hans, saa frembt denne sag iche schal staa hannem och obben forre och for hans forseelse at schilde en erlig mand, paa heder eller erre. Derfor schal hand bøde til Hans Mayestett och aff sonne

sagen med fougden Christoffer Gerssen, huilchet hand och for retten anloffuit. Ellis gaffue dj huer andre hender at werre wanner och welforligte wdj alle maader efftersom forskreffuit staar.

- 41a Anno 1649 den 10 December holtis ting paa Dalle tingstue wdj Lyster schibrede. Domsbismendene som retten betiener ehr Narue Ottum, Peder Lerj, Olle Lerj, Aarne Bringe, Jon Bringe och Johannis Søffue. Fougdens fuldmechtig Christen Nielsen.

Erschinneth for retten erlig och welacht och forstandig mand Søffren Lauridsen boendis paa Talle wdj *forschreffne* Lyster som wdj rette haffde ladet steffndt Lase Wernersen boendis wdj Sanduigen, sambt hans hustrue Gertrud Johansdaatter formedelst et hans selhus, som for kort tid siden ehr opbrendt, som stoed paa Nedre Hegdallen, och formentte effter dj proff och winder, och derris thrusel, at ingen anden haffuer giort det wden alleniste dj folch. Och derpaa wille førre proff och winde, nu i derris neruerelse och paahør, och efftersom *bemelte* saug til senniste høste ting Anno 1649 den 7 Nouember war ind steffndt, och til *bemelte* tid war och wdj rette steffndt *bemelte* Lase Wernersen och hans quinde Gertrud Johansdaatter til at andhørre huis proff och windisbyrdt som *bemelte* Søffren Lauridzen til den tid indsteffndt haffde om *bemelte* setterhusis opbrendelse, som før ehr indført paa follie 34. Och bleff fremb lagt en schrifftelig beschichelse aff Søffren Lauridzen, horwdj hand ehr begierendis aff Peder Jørgenssen och Knud Herrum at gaa beschichelseuis til Anne Andersdaatter, den 8 Nouember Anno 1649, ehr saa lydendis:

Haffuer wj effterschreffne Peder Jørgenssen och Knud Herre til spurt *bemelte* Anne Andersdaatter ombemelte legligheed huad hinder her om witterligt ehr. Da ehr Annis andgiffuende ord fra ord som effter følger. At en løffuerdag som Søffren Lauridzens sel bleff aff brendt, saa hund at Lase Wernersens quinde Gertrud Johansdaatter gich op effter bacherne (fra derris støffuel op i mod Søffren Lauridzens sell) hel sagte, som hund wille ploche ber och det war høgs dags. Men der hund war komen noget vel op gich hund fast alt schouglest opeffter, och haffde iche widere kleder paa en hindis stach, och der hund iche lenger kunde see hinder for en liden bache det forhindret, saa tog hund thuende børn med sig. Den enne wdj armen och den anden wed handen och gich opeffter, och wille widere see effter hinder hor hund wille hengaa, och der hund da bleff hinder war wdj giend i schougen war hund barhoffuit. Om siger wandt hund iche lenger at see hinder tj {gich} hund gich alt opeffter, saa wit hund naade at see effter hinder, och war bortte en goed rie. Om søndagen kom Christoffer Tuingeborig til hinder paa støfflen. Da sagde *bemelte* Anne til hannem, Gud bedre

- 41b Søffren Lauridsens selhus bleff opbrendt vdj gaard, men ieg saa Gertrud Johansdaatter til belte kled, och gich opeffter, med huad hund bestelde deroppe, maa Gud wide. Christoffer sagde ieg hører at *bemelte* sel ehr opbrendt, och gich dermed bort. Siden komb *bemelte* Gertud Johansdaatter til hinder och tilspurde om hund saa den quinde gaa indeffter wdj gaard. Anne suaret det war ligt {ligt} dig selff. Gertrud suaret, ney ieg war iche lenger end oppe wdj Røsted effter en wedefagen, och sagde fanden tage mig, och bryde min fod aff om ieg haffuer werrit deroppe en aars dag, men nu kommer dj alle til at suerge, som i gaard paa støfflen til stede war hor haffuer du giort aff

børnene. Anne suaret dj liger vdi sellet. Gertrud bad at Anne wille følge sig op paa Fouervold och snache sammen. Gertrud gick op och Anne wille iche følge, men feldis for Gertrud ti hund war saa wederlig wurren, som hund syntis, och war dj allenne bo paa stofflen wden nogen smaa børn. *Bemelte* Fouervoldz pladz sagde hund at verre vdi paa en stor hammer, och ner forre i en stor elff. Frem dellis sagde hund at Lase Sanduigen och Johannis Aasen bad hinder at hund schulle sige hund iche en nu haffde gaaet til Gudz bord, och \ey/ wed hindis faders naffn nor hund kom for retten, och herhos bad hinder hund altid schulle staa wed it munhel, och iche sige noget aff det som hund veed, som hund nu hermet haffuer, och dersom hund det sige ville, schulle hund lide derfore. Och Lasis quinde Gertrud sagde til hinder at dersom du siger noget her fra, da schal du strax herfra grenden, och iche bliffue her en dag. I ligemaader bekende Anne at Gertrud kom ind til hindis hosbonde i Sanduigen om en søndag och sagde til hinder siger du noget om mig, da schal ieg slaa dit hoffuit sønder. Thommis Ness som samme tid war der inde sagde slor du hinder da slar du dig baade til sorig och møde. Widere sagde hund sig iche at mindis kunde, men dette at sandferdigt werre, vil hund giørre sin ed paa, at hindis ord saaledis werrit haffuer som forschreffuit stor winder wj med worris zignetter her neden paa trygt. Actum Anno et die loco ut supra.

(L:S:)

(L:S:)

Som for retten bleff lest och paaschreffuit. Anne møtte och wed hindis fuldkommelig bougder eed, til stoed dette wdi alle maader sandferdigt at werre.

Frem kom Thommis Ness, soren mand, och proffuit weed ed, at Gertrud Johannisdaatter kom ind

42a til Anne Andersdaatters hos bonde, Jon Sanduigen. Da sagde *bemelte* Gertrud til Anne haffuer du sagt at ieg haffuer brendt Søffren Lauridsens sell aff. Anne suaret ney. Gertrud sagde siger du det da schal ieg tage denne ouend kore, och sla dig alt men, der war et helt støche der udj.

Jon Sanduigen proffuit dj samme ord at haffue hørt aff Gertrud samme tid.

I ligemaader til spurde Søffren Lauridzen *bemelte* Jon Sanduigen, om hand iche haffuer hørt at Lase Wernersen och hans quinde haffuer truet at wille brende hans sell aff. Hortil Jon suaret hand iche war schøt til probs den tid, men kansche kunde werre talt vdi druchen schab, men hand herom ey mere wille forregiffue.

Niels Simensen 16 aar gammell och Peder Hanssenn och 16 aar gammel, proffuit huer for sig, at dj kom til Sanduigs stoffuel och haffde om dagen let effter bucher, och om quellen kom dj til Johannis Sanduigis sell, och begierde natteherberge, och da haffde Johannis quinde Ingeborrig Rasmusdaatter *bemelte* Gertrud Johansdaatters børn inde hos sig. Och nogen stund dereffter kom Lasse Wernersens pige och henttet *bemelte* derris born, och sagde, O Iesu ieg laa gaat och heed, ieg motte ligeuel op. Och da brende Søffren Lauridsens sell, och der dj war en fierdings weg fra Sanduigs stoffuel, begønte det til at affdagis, da begønte *bemelte* sel til at brende, och der dj war ner kommen, da stoed det i helbrand. Widere sagde dj sig iche at proffue viste.

Christoffer Thingeborig proffuit wed ed at hand kom indtil Lase Wernersens quinde, Gertrud Johansdatter, wdi hindis sell anden dagen effter sellet war brendt. Da sagde Christoffer Gud bedre Søffren Lauridzens sel ehr opbrendt, det ehr ilde och stor schade.

- 42b Da sagde *bemelte* Gertrud Johansdaatter til hannem, wi lider stor schade baade paa worris boebede och march aff Søffren Lauridsens fennit. Saadan schade kand wi wel see. Huilchet Gertrud til stod at haffue sagt, doch inttet ondt mentte dermed.
- Gregorius \Hanssen/ Walde proffuit wed fuldgiorde bougdereed, at hand føltis ner med fra aasteden den tid der war steffndt om *bemelte* tuigstige støffuel 1648 den 1 Julij, huilchet selhus nu ehr opbrendt, och føltis hand ind med Lasse Wernersen och dj andre til Endre Sanduigen. Da sagde *bemelte* Lasse Wernersen Sanduigen, dj tager saalenge wi nyder huerchen better eller lunder, men for wi ingen anden ret, da schal wi rette oss selffuer, med den ret som før ehr giort. Widere sagde hand sig iche at proffue wiste.
- Søffren Lauridzen beklaget sig at for 14 aar siden in Junij paa Gupne kierchegaard, wdl ligemaader bleff truet aff Lasse Wernersen formedelst *bemelte* Søffren Lauridzen gaff Iffuer Høyumb loff at støffle paa *bemelte* hans egen støffuel, och strax bleff hans sel opbrendt 14 dager der effter aff Lase Wernersens søster, som Christoffer Thuingeborig och Johannis Finsen proffuit at Marette Wernisdaatter for dem haffuer bekendt at hund brende *bemelte* sel aff nu for 14 aar siden, och war Sambsund Nielsen och Karen Rasmusdaatter derhos der hund det giorde, och Anders Kiøbmand war end aff dem som raade hinder det affbrende.
- Lase Wernersen forregaff iche anderledis truet hannem wden med retten.
- Søffren Lauridzen til spurde Christen Nielsen huad ord och talle Lase Wernersen lod falde den tid hand steffnde hannem. Hor til Christenn
- 43a Nielssen wed hans ed bekende at der hand haffde steffndt hannem, suaret Lase Wernersen at dj schal møde huer andre paa dj steder, at Søffren Lauridsen s[*ch*]al tage sin hue aff och stige wdj sin røff, saa wel som Lase Wernersen schulle giøre.
- Lase suaret at haffue sagt tage huen aff wdj honden, och iche anderledis.
- Søffren Lauridzen lod frembkalde sinne folch som wdj rette war steffndt derris sandheed at proffue.
- Da proffuit Ragnel Egnersen at hand laa paa *bemelte* støffuel fredags nat, och da var ilden aldellis slugt den tid. Och dj drog fra *bemelte* sel och det var dagen før sellet bleff aff brendt.
- Hoffuer Hanssen proffuit at mod middagstid om løffuerdagen, kom hand ind wdj *bemelte* sel. Da war der ingen ild oppe, och ey heller fornamb nogen varme der inde.
- Guri Aarnisdaatter proffuit at hund drog tillig om løffuerdagen fra *bemelte* sell och om afftenen til førrens bleff ald ilden slugt, och *bemelte* sel hus neden til war bygt aff sten.
- Søffren Lauridzen formentte dj billigen burde at lide effter Norgis Loug, och war endelig domb begierendis.
- Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* {Johannis} \Lase/ Sanduigen och \hans/ quinde Gertrud Johansdaatter som frem eschit derris proff och windisbiurd, som wandt wden ed som følger.
- Johannis Finsen proffuit at hand war offuen for Naffuersetter och gich paa schøtteri, och saa Gertrud Johansdaatter noget offuer midag gich sagde op for sellet, och kende hinder paa hunderne, som føltis med hinder, och saa at hund gich fra hindis sell och til sit sel. Somme tid plochet hund ber, och somme tid sanchet hund ved, och gich lidet der effter hiemb wdj giend, och i midler tid

- war folch wed Søffren Lauridsens sel med kløffhester och en hel hob smaller, och saa et mennische sede wed Jons sel med tho børn
- 43b hos sig, och war flerre folch och stoed och raschet binde, men iche kende demb for wegens langheed schyld.
- Endre Sanduigen proffuit at dj kom op paa støfflen och Christoffer Thuingeborig følte hannem wed 4 slet effter middag. Da saa hand at Gertrud Johans daatter stod wden for hindis seldør, och strax dj haffde mielchet gich Endris quinde ind wdj Johannis{is} Sanduigens sel. Da sad *bemelte* Gertrud der inde, och siden langt paa quel saa hand en røg op gaa aff Søffren Lauridsens sel, och da war *bemelte* Gertrud Johansdaatter hos demb.
- Johannis Sanduigens quinde Ingeborig Rasmusdaatter proffuit at hund kom oppaa støfflen, och føltis med *bemelte* Endre och Christoffer, och saa at Gertrud uar paa støfflen, och der Gertrud haffde mielchet gich hund til Ingeborig och bad hund schulle lonne hinder noget wed, och hund iche ville, men bad hinder gaa til sig och tog barnet med och war hos hinder. Sad nogen stund. Da kom Marrette² hindis søster med dj tidender at sellet brende, och gich dj alle thre vd och saa *bemelte* varme.
- Christoffer Thuingeborig proffuit at hand føltis med dj andre op och saa at Gertrud war paa støfflen den tid hand kom derop.
- Johannis Aarnessen proffuit at hand war paa hans moders støffuel, och der det begøntis til at aff dagis begønte *bemelte* sel at brende.
- Bleff dj til spurt om dj widere proff i denne sag haffde at førre hortil dj suaret ney, men formentte at werre fri for *bemelte* sags til legelse med widere partternis muntlig forregiffuende, och war endelig domb begierendis.
- Da effter til talle giendsuar och denne sags forregiffuende legligheed, efftersom Lasse Wernersen, sambt hans quinde Gertrud
- 44a Johansdaatter, for retten steffnis och kaldis och sag giffuis aff Søffren Lauridzen effter derris trusels ord och om sigelse, formenis at haffuer brendt hans sel op. Och efftersom Anne Andersdaatter til senniste høsteting, war steffndt, och møtte, men ey wille bekende eller widgaa den rette sandheed, och thil med schulle benegte iche at haffue werrit til Gudzbor, paa det hindis proff ey schulle staa wed magt, och ey schulle bekende hindis faders naffn, for dis aarsage hund schulle findis forre at werre tobelig. {och} *Bemelte* Lasse Sanduigen och Gertrud Johansdaatters fader Johannis Aasen bad hinder iche at sige herfra och nar hund komb for retten schulle hund altid staa wed it mundhel, och iche sige noget aff det hund weed om *bemelte* legligheed, och thruet hinder om {hund schulle obbenbaret} der som hund noget sige wille, da schulle hund lide der forre, och Lassis quinde Gertrud Johansdaatter wdj lige maader truet hinder om hund obenbaret noget herfra, da schulle hund strax fra grenden, och iche bliffue en dag, och her foruden thruet hund Anne, som Thommis Ness och Jon Sanduigen paahørte, om hund sagde noget paa hinder, da schulle hund slide en ouen korff paa hinder. For saadan truseller haffuer Anne Andersdaatter iche thort sagt sin sandheed, men formennis at dersom dj haffuer werrit fri for *bemelte* sels opbrendelse, haffde dj iche hafft i behoff at truet och forbødet hinder, som berøt ehr, och der *bemelte* Anne, saa Gertrud gaa opeffter bacherne i mod Søffren Lauridzens sell, da tog hund sin snørehue aff paa det hund schulle \were/ wkendelig, och war iche widere kled wden til hindis beltested, och gich alt opeffter skougen at ingen schulle bliffue hinder

² I margen av tingboka står det kring desse linjene NB: med samtidig hand.

war. Wdj lige maader til stoed hund at haffue sagt for Christoffer Thuingeborig der hand sagde at det war ilde at Søffren Lauridsens sel schulle opbrendis, hortil Gertrud suaret at saadan schade kunde dj wel see, fordis aarsage dj lider stor schade baade paa derris boebede och march, huilche hindis ord kommer offuer ens med hindis mandz ord, som Gregorius Walde proffuit, at Lase Wernersen sagde wdj Endre Sanduigs stue, at dj tager saa

44b lenge dj nyder huerchen lotter eller lunder, och dersom dj ingen anden ret kunde faa, da schal dj rette sig selffuer med den ret som før ehr giort. Her er at achte at *bemelte* Lassis grender som bor wdj Sanduigen, haffuer och wdj lige maader hafft retter gang i mod Søffren Lauridzen senniste marche gang schede paa *bemelte* støffuel, och proffuit nu i denne *sagen*. Søffren Lauridzen til spurde *bemelte* Endre[!=Jon³] Sanduigen om hand iche hørt haffuer at Gertrud Johansdaatter eller hindis mand haffuer truet at ville brende hans sel aff. Hortil Jon suaret at hand den tid saadan ord schulle werret talt, iche bleff schøt til probs, men kunde wel werre talt wdj druchenschab. Och efftersom Lasse Wernersen for 14 aar siden thruet Søffren Lauridzen, och 14 dager effter bleff hans sel opbrendt aff Lassis søster, och nu forregiffuis at Lase Uer{sen}nersen haffuer truet at det schulle gaa *bemelte* Søffren Lauridsens sel lige med den samme ret som ehr giort, som allerede scheed ehr paa ny, her foruden beuisis, at Lase Wernersen haffuer talt møget forhorligen[?] der hand bleff steff[*ndt*] och sagde at Søffren Lauridsen schulle møde hannem paa den sted at hand schulle tage hans hue aff och stiche wdj hans røff saa uel som hand schulle giøre. Wiste wi iche rettere herom at kende wden effter Norgis Loug *Lands Leye Balchen* 26 *Capitel* end *bemelte* Lase Wernersen formedelst thrusel, schal til for plicht werre at lougverge sig selff 12 til 10 wgers dag, med loughfaste och erlige mend, och hans quinde Gertrud Johansdaatter formedelst mis tanche schald hund i lige maader lougherge sig selff tholffte med erlige dannequinder, til *bemelte* tid, om dj wil werre fri for *bemelte* til lagde sag etcetera.

Lauridz Søffrenssen haffde wdj rette ladet steffndt paa Peder Nielssens wegne ombus mand offuer Krokoerbønder, effter fuldmacht *bemelte* {*bemelte*} Krokoer landbønder for thu aars fornødz penger och et aars forrenschabs penger, det første aard

45a aff løben for fornød och forringschab 2 *march* til tre løber, och det andet aar for fornøds penger 2 *march* aff løben til tre løber, och wdj rette lagde Diderich Buschis sedell, ehr datterit den 9 Nouember 1647, hor wit hand aff almuen paa Hans Mayestetts [*wegne*] aff *bemelte* schat oppebar som berøt ehr, som for retten bleff lest och paaschreffuit. Horforre *bemelte* Lauris Søffrenssen til spurde *bemelte* Krokoer bønder om dj med en goed villie wille betalle eller hand foraarsage[*n*]dis at hende domb offuer dem. Thil *sagen* at suare møtte wdj rette Knud Herre, Hermand Houge, Ingebrigt Schagen, Haluer Dregnj, Poffuel Fortun, Peder Schildum och ellers en stor del flerre aff *bemelte* bønder, en drechtelig suaret, at dj war for ennet med Peder Nielssen at hand schulle {*føre*} paa derris wegne forschaffe derris suplication ner til fru Ellenne Marsuin om *bemelte* s[*ch*]atters forlindring, och for hans wmage sagde dj sig at haffue loffuit wel at wederlege, och sig herhos beklaget, at dj ingen bescheden paa *bemelte* derris suplication til bage bekomet haffuer,

³ Jf. folio 42a.

och herhos beloffuit at nor dj bekommer nogen schrifttelig suar fra *bemelte* welbyrdige fru Ellenne Marsuin at *bemelte* penger schal betalles, ehr byd di sig gierne den at betalle om hund vil haffue dem der for forschonnet. Formoder dj da at *bemelte* Peder Nielsen som en goed hosbonde wil och wdj lige maader haffue dem forschonnet.

Wiste wi iche paa denne tid at kende *bemelte* Krokoer bønder til nogen betalling, før i rette legis at *bemelte* welbyrdige fru Ellenne Marsuin befalling, at *bemelte* schatter til hinder schall betallis, och aff Peder Nielssen \paa hindis wegne at/ oppebergis.

Noch haffde Lauris Søffrensen wdj rette ladet steffndt Jon Kiellen for et slagternød som rester paa hans bygsel, och ½ pund smør paa hans schyld.

Jon møtte och forregaff at hans bygsel at werre betalt men dog loffuit at wille talle. I lige maader war hand och steffndt for wlydigheed och iche wille førre hans tienner, hortil Jon suaret at hand[!] tienner war hastig, och derfor iche kunde førre hannem. Ehr til dømbt at bøde effter lougen 2 *march* søl.

- 45b Her Mogens Skanche haffde wdj rette ladet steffndt Johannis Schor, formedelst hand haffde flegt hans boste schoug vden hans loug och minde. Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Johannis Schor som ehrbød sig at wille betalle, och stille her Mogens der forre til fris. Hormed hand paa den tid lod sig nøge.

Lauridz Søffrensen haffde wdj rette ladet steffndt Manuel Søffrensen med vorris gunstige och welbyrdige frome slodz herris schrifttelig steffning formellendis at *bemelte* Manuel haffuer oppeborret och indkreffuit en del aff den vdstoende schyld och gield som er falden effter *sallig* Christen Andersen. Sameledis haffuer *bemelte* Manuel forkomet en schyldbog paa en del vdstoendis schyld och gield, sambt steffnins hand forre at bør betalle bygsel for Rønne effterdj hand fich *sallig* Christen Andersens quinde och iche holt schiffte før dj haffde giort derris bryllup, huilche steffning ehr datterit den 30 September 1649 som for retten bleff lest och paaschreffuit.

Manuel møtte wdj rette och inttet heraff kunde benegte, men forregaff at haffue giort hans steffbørn saa møget til goede, och daglig gjør, som paa den halffue bygsel paakomme kand. Lauris Søffrensen war endelig domb begierendis.

Haffuer wi herom for rette aff sagt at *bemelte* Manuel Rønne schal giørre *bemelte* Lauris Søffrensen paa hans steffbørens wegne richtig rede paa ald huis hand haffuer oppeborret och det inden monnisdag, och schal *bemelte* Manuel forschaffe *bemelte* regenschabsbog til stede inden aar och dag, eller at indstaa for børnenis anpart, med mindre den kand findis til stede effter andtegnelsen aff *bemelte* bog, och bleff alle schyldbøgerne offuer leffuaret til Manuel fra Lauris Søffrensen som hertil dags haffuer verrit en formynder for *bemelte* børn. Huad sig bygsellen sig belanger kand iche om tallis effterdj hand haffuer vederleget, och i andre maader gjør børnene saa møget til goede som den halff part ehr.

- 46a Gøder Pedersen wed hans fuldmechtig Iffuer Flohamer haffde wdj rette ladet steffndt Iffuer Høyumb for en boehund, som schulle werret thyff stollen fra hannem paa Kopanger, och schulle verret drebt eller hengt paa Høyumb.

Thorger møtte paa Iffuers wegne, och forregaff at hand ey heller Iffuer Høyumb eller nogen paa Høyumb haffuer stallet nogen hund fra Gøder Pedersen, møget mindre den at ladet drebt eller hengt. Men en fremmet hund som ingen hos dem kende, kom der paa landet och drog derfra wdj giend och ehr set wdj Gupne paa Tandle.

Det proffuit Johannis Høyumb och Østen i Fegumb at *bemelte* hund aff dem ehr set siden i Gupne.

Sagen paa denne tid er optagen at widere derom kand ehr farris *etcetera*.

Anno 1649 den 11 December holtis ting paa Rønne tingstue wdj *bemelte* Lysters schibrede i *bemelte* fougderj. Dombs mendene ehr Hoffuer Ness, Dyre Raaumb, Jon Ness, Thommis Ness, Thorben Ness och Olluff Raaumb, effter Lougens til neffning forsamblede paa Rønne at schielde och kiende wdj en tuigstig sag sig til drager mellum erlig och *welbyrdig* mand Chorfis Wldfeld Danmarchis Rigis hoffmester, rod och befallingsmand paa Møensland, hans *welbyrdigheeds* fuldmechtig erlig och {welb} welacht och forstandig mand Lauris Søffrensen resederendis paa Sørumb wdj *bemelte* Lyster anlangendis bygsellen aff en halff løb smør och 4 meller korn som hans *welbyrdigheed* eger och tilkomer wdj *bemelte* Rønne, och Manuel Søffrensen paa den anden side, boendis paa *bemelte* Rønne, wil sig bygsellens rettigheed tilholde, effterdj hand eger meest wdj gaarden, och wdj rette legis worris gunstige och *welbyrdige* fromme slodz herris <erlig och byrdig[!] mand Offue Bielches> schrifftelig steffning om *bemelte* legligheed som ehr daterit Bergenhus den 30 September Anno 1649 som for retten bleff lest och paaschriffuit. Befandz *bemelte* steffning for endhuer effter oppschriffen loughlig at werre forrelest. Effter steffningens anbefalling war udj rette steffndt effterschreffne proff och windis byrd som vandt huer for sig med fuldgiorde bougdered, som følger.

Marette Olsdaatter proffuit at hindis *sallige* fader Olle Johansen och Johannis Rønne føltis med hindis *sallige* mand Peder Olsen

46b til Simen Nielsen, som war ombusmand offuer *bemelte* Krokoer goedz, och da leget dj ½ løb smør och 4 meller korn, som war Krokoers anpart wdj Rønne, som Manuel nu bruger, och gaff wdj første bygsel 10 Rixdaller och 1 tønne tierre wdj forerring, och siden leget hund med hindis mand *bemelte* anpart wdj tredie aars bygsel paa nij aars tid dj besad *bemelte* jord och ey aldrig andet weed eller hørt haffuer der io altid haffuer følt bygsel med *bemelte* anpart, och altid haffuer huer effter anden lagt aff ombusmanden forbemelte part i Rønne. *Bemelte* Marette Olsdaatters steffsønd Endre Hillestad kom wdj rette [och] proffuit wed eed dj samme ord som *bemelte* hans steff moder proffuit haffuer, och herhos bekende at Olle Dari som eget den anpart som Manuel Rønne nu bruger och følger, haffuer iche hafft widere bygsel wden allenne med handpart[!], och iche tog tog[!] nogen bygsel fra dj Krokoers andpart, men hand war hos hans fader som boede paa *bemelte* Rønne, da giorde hans fader egt och aabiegde aff *bemelte* Krokoers anpart, men sagde sig iche wiste hor det laa.

Siffuer Rønne soren mand proffuit wed ed at hans werfader Johannis Pedersen, leget *bemelte* anpart i Rønne, och siden leget Peder Olsen *bemelte* Krokoers anpart. Samme ord proffuit hans quinde Gertrud Rønne ved æd, och herhos forregaff at dj aldrig andet hørt haffuer eller aff wed end *bemelte* Krokoers anpart nemblig ½ løb smør och 4 meller korn jo altid haffuer werrit

bygsel och herligheed med, och bondeparten iche haffuer bygt videre vden sit eget *etcetera*.

Eyluff Rønne Rønne[!] soren mand 70 aar gammel proffit wed æd, at hand kand mindis at paa Rønne boede en mand wed naffn Olle Dari for 40 aar siden, och war selff odelsboren til den anpart wdj Rønne, som Mannuel nu eger. Da lod hand ner sette wdj jorden wed dannemendz offuer werrelse egne nabber, saa uit hans anpart war i *bemelte* Rønne som kaldis bondepartten, saa at hand inttet haffde noget med dj andre anpartter i *bemelte* jord med at beschaffe, ey heller andet kand mindis at jo Krokoernis anpart altid haffuer følt bygsel til *bemelte* anpart i Rønne.

Diderich Øffrebøe proffuit wed ed lige samme ord som hans søster Maritte Olsdaatter proffuit

47a och sagde sig aldrig andet wed end dj Krokoers anpart jo altid haffuer følt bygsel med den $\frac{1}{2}$ løb smør och 4 meller korn, och Olle Dari følte bygsel aff sin anpart *etcetera*.

Manuel bleff om bedet effter steffningens andbefalling at hand nu wille frem vise huis adkombst som hand haffuer til *bemelte* bygsel, och sig til brielse til *bemelte* Krokoers herligheed i *forschreffne* Rønne.

Thil sagen at suare møtte wdj rette *bemelte* Manuel Rønne och gaff til ansuar hand nu iche kunde strax syge[!] dj breffue op, men formentte at hand war merste[!] mand i *bemelte* jord och der for burde nyde bygsellen, och hans *sallig* formand Christen Andersen boede paa Rønne wed 20 aars tid och iche gaff nogen bygsel wd, och formentte ey heller at wil wdgiffue for hans andpart iche vduist.